

FOTO HANS

PREMOGOVNIK
V E L E N J E

RUDAR

ČASOPIS PREMOGOVNIKA VELENJE IN POVEZANIH DRUŽB

Junij 2009

6

številka

Izhaja od leta 1953

Predsednik republike pri rudarjih v jami

stran 4

Velik razvojni korak na pripravskih deloviščih

stran 6

Štiri priznanja za inovatorje iz Skupine PV

stran 16

Priloga o upokojenih rudarjih

Srečanje preseljenih v Gaberkah

stran 35

VSEBINA

- 4 | Predsednik republike na obisku pri rudarjih
- 6 | Velik razvojni korak na pripravi deloviščih
- 10 | Izobraževanje kot izziv
- 11 | Vsako delovno mesto je pomembno
- 12 | Izmenjava dobrih praks na področju HRM
- 13 | Družbena odgovornost – moda ali potreba
- 14 | Štiri priznanja za inovatorje iz Skupine PV
- 16 | Zmagovalna fotografija Iva Hansa Avberška
- 18 | Fantje so pripravljeni, pred nami so postavljeni!
- 20 | Na obisku: Martin Hrovat
- 22 | ČHE Avče skoraj gotova
- 24 | Mnogo več kot le delo s papirjem
- 26 | RGP gradi tunel v središču Ljubljane
- 28 | Cene krojijo odlaganje odpadkov
- 30 | Bili smo na avstrijskem Koroškem
- 32 | Koncert Rudarskega okteta navdušil poslušalce
- 34 | S spoštovanjem rudarjem
- 35 | Človek brez doma je kot zemlja brez semena

Časopis Premogovnika Velenje
in povezanih družb,
junij 2009, številka 6

IZDAJATELJ

Premogovnik Velenje

UREDNIŠTVO

Glavna in odgovorna urednica:
Diana Janežič
Novinarka in lektorica:
Dragica Marinšek
Naslov: Uredništvo Rudarja,
Partizanska 78, 3320 Velenje,
tel. 03/899-6396, faks 03/5869-131, el.
pošta: diana.janezic@rlv.si

UREDNIŠKI ODBOR

Tadeja Mravljak Jegrišnik, predsednica, Di-
ana Janežič, glavna in odgovorna uredni-
ca, Dragica Marinšek, lektorica, Ivo Hans

Avberšek, oblikovalec, Pavel Skornšek,
Proizvodnja, Branko Mlinšek, svet delav-
cev, Tomo Lipnik, sindikat, Helena Šumah
Zaluberšek, HTZ Velenje, Ivan Pečovnik,
RGP, Srečko Gračner, PV Invest, Suzana
Puc, GOST

OBLIKOVANJE

Ivo Hans Avberšek, StudioHtz, HTZ Vele-
nje, el. pošta: hans@rlv.si

TRŽENJE OGLASOV

StudioHtz, HTZ Velenje, kontakt: David
Koren, el. pošta:
narocila.studiohtz@rlv.si, tel. 03/5871-
774, GSM 051-301-634

TISK

StudioHtz, HTZ Velenje,
I. P., d. o. o., Velenje

NAKLADA

4000 izvodov
Mesečnik Rudar prejema zaposleni
v Skupini Premogovnik Velenje in člani
Kluba upokojencev Premogovnik Velenje
brezplačno. Davek na dodano vrednost po
stopnji 8,5 %. Poštnina plačana pri pošti
3320.

NASLOVNICA:
Premogovnik Velenje
foto Hans

SMO IN BOMO GIBALO RAZVOJA V ŠALEŠKI DOLINI

Letošnje leto je zaznamovano s številnimi okroglimi obletnicami – 50 let praznuje rudarsko mesto Velenje, 10 let obeležuje Muzej premogovništva Slovenije, 30 let je z jubilejnim koncertom zaznamoval Rudarski oktet, konec leta bo slovesno obeležil častitljivih 90 let Pihalni orkester Premogovnika Velenje, če povzamem le tiste, ki so z nami nekoliko močnejše povezani. Tudi s pomočjo omenjenih jubilejev se kaže tesna prepletenost Premogovnika z lokalno skupnostjo – skozi vso zgodovino smo bili globoko vpeti v dolino. Premogovnik je gradil mesto Velenje, infrastrukturo, stanovanja, šole, zdravstvene domove in brez našega podjetja bi bila podoba te doline vsekakor zelo drugačna.

Na celjski vpadnici bomo 3. julija v krožišču postavili več kot 10-metrsko skulpturo Mobil – okrog premoga se vse vrti. Kip poklanjamo mestu Velenje ob praznovanju 50-letnice uradnega obstoja. Na vstopu v Velenje bo pozdravljal vse obiskovalce Šaleške doline in bo nazorno kazal prepletanje tradicije rudarstva s prihodnostjo in našo usmeritev v naslednjih 50 let.

Bo pričevalec obdobja, ki je že za nami, hkrati pa tudi prihodnosti, katere sestavni del je tudi Premogovnik Velenje, saj podjetje stremi k novim znanjem, tehnologijam in tržnim programom, ki bodo gonilo družbe tudi potem, ko bodo zaloge premoga pošle. Skulptura bo pokazatelj, da je Premogovnik bil in bo gibal razvoj v Šaleški dolini.

Ob praznovanju jubilejev nikakor ne smemo pozabiti na žrtve, na vse tiste, ki so morali zapustiti svoje domačije in se umakniti izkopavanju premoga, energetiki in razvoju. Ob reševanju ključnih ekoloških problemov doline nas danes zato veseli tudi duh napredka in razvoja, ki je tudi v Šoštanju in celotni Savinjsko-šaleški regiji vse močnejši. Tudi v teh prizadevanjih mora Premogovnik Velenje odslužiti svoj dolg in biti pomemben akter nadaljnega razvoja. V spomin vsem preseljenim s področja pridobivanja premoga in krajem, ki jih danes ni več, smo junija v Gaberkah postavili obeležje – maketo tega območja, ki je posnetek stanja iz 60. let prejšnjega stoletja.

Premogovnik Velenje se čuti tudi kot pomemben in dober član Holdinga Slovenske elektrarne. To smo v preteklih letih že velikokrat dokazali. Želeli bi si, da bi bila slovenska energetika, ki je sedaj po nepotrebnem razdrobljena, čim bolj povezana in da bi znali skupaj izpolnjevati zahtevne naložbene projekte, ki so za prihodnost Slovenije nujno potrebni. Vsi skupaj pa se moramo truditi, da bo naš produkt konkurenčen tudi na vse bolj odprtem trgu.

Novi 600 MW blok je prioriteta investicija slovenskega elektro-energetskega sistema, ki bo poleg ekonomskega vidika omogočala Sloveniji tudi izpolnjevanje okoljskih zahtev

Evropske unije. Ob letošnjem praznovanju 50-letnice mesta Velenje lahko rečemo, da bo Premogovnik Velenje deloval še nadaljnjih 50 let in pridobival premog, iz katerega bodo v TE Šoštanj proizvajali električno energijo.

V Premogovniku Velenje imamo na odkopih najsodobnejšo opremo, ki z našo odkopno metodo in dobro usposobljenimi rudarji vseh profilov, rudarske, strojne in elektro stroke, daje vrhunske rezultate. V Pripravah smo v tem pogledu zaostajali. Danes lahko rečem, da sem vesel napredka, ki smo ga v preteklem letu naredili pri projektu posodabljanja opreme na pripraviških deloviščih. Do konca naslednjega leta bodo namreč vsa pripravskiška sodobno opremljena in bo tudi na tem področju storjen velik korak v humanizaciji dela, večanju napredkov in izboljševanju varnosti pri delu.

Ker se zavedamo zahtevnih razmer, v katerih delajo naši rudarji, se bomo še naprej trudili, da bo njihovo delo ustrezno nagrajeno, saj vemo, da kljub sodobni tehnologiji delajo v zahtevnem okolju, zato je tudi potrebno, da za to delo dobijo primerno plačilo.

Z uvajanjem moderne mehanizacije se zmanjšuje število delovnih mest v proizvodnji, pri tem pa nastajajo nova delovna mesta v naših povezanih družbah, ki morajo s svojimi programi in izdelki konkurirati na trgu: rudarsko-gradbene storitve, prodaja gradbenih materialov, eksterni rudarski programi, izvajanje elektro-strojnih instalacij, obnovljivi viri energije Sonelex, vodni filtri AquaVallis, gospodarjenje z nepremičninami, gradbeni inženiring, urejanje okolja, gostinsko-turistična dejavnost in še bi lahko naštevali.

Ob prihajajočem 3. juliju želim še naprej varno in uspešno delo vsem velenjskim rudarjem. Za rudarski praznik želim čestitati še ostalim sodelavkam in sodelavcem v Premogovniku Velenje in naših hčerinskih družbah: HTZ, RGP, PV Invest in Gost. Čestitke veljajo tudi vsem, ki so sedaj zaposleni v podjetjih, nastalih iz Premogovnika Velenje in ki so se razvijala ob njem.

Ob našem stanovskem prazniku vas vse skupaj z družinami in s prijatelji vabim, da se v petek, 3. julija, ob 18. uri skupaj udeležimo 49. Skoka čez kožo, na katerem bo častni gost in skakalec predsednik RS dr. Danilo Türk.

Srečno!

doc. dr. Milan Medved

Z DELOM SE VSE DOSEŽE

FOTO HANS

Rudarji so predsednika države z navdušenjem sprejeli in se skupaj z njim postavili pred objektiv fotoaparata.

PREDSEDNIK REPUBLIKE PRI RUDARJIH V JAMI

»Skok čez kožo sem spremljal že kot otrok po televiziji pred 45. leti. Spominjam se celo nekaterih gesel iz tistih časov. Letos, ko bom sam skočil čez kožo, pa seveda ne morem napisati primernege gesla, ne da bi prej videl premogovnik. Če hočem biti na Skoku čez kožo kolikor toliko prepričljiv, moram zdaj strniti vtise in se na to pripraviti.«

To so besede letošnjega častnega skakalca na 49. Skoku čez kožo, predsednika Republike Slovenije dr. Danila Türka, ki se je seznanil s Premogovnikom Velenje kot podjetjem in z jamo 3. junija. Besede kažejo na to, da je predsednik svojo častno vlogo ob dnevu rudarjev vzel resno.

Zelo zavzeto pa je prisluhnil tudi vsemu, kar mu je ob njegovem prvem obisku v našem podjetju in v podzemnem premogovniku sploh uvidoma povedal njegov gostitelj dr. Milan Medved. Seznanil ga je z razvojnimi načrti in s strateškimi

usmeritvami družbe, nato pa ga je popeljal na ogled jame. Predsedniku smo pokazali vitalne dele podjetja – transportni sistem za prevoz ljudi, materiala in opreme, naš najsodobnejši odkop, to je -50 A v jami Pesje ter nadzorni center.

ENERGETSKA PRIHODNOST SLOVENIJE

Dr. Milan Medved je v nagovoru predsedniku posebej poudaril: »Premogovnik Velenje spada med najsodobnejše opremljene premogovnike s podzemno

eksploatacijo na svetu. Glede na zaloge premoga, ki so še v globinah Šaleške doline – to je preko 200 milijonov ton bilančnih zalog – pa bo delovanje premogovnika omogočeno še vsaj 50 let. Veseli smo tudi dejstva, da se pospešeno odvija investicija v izgradnjo novega 600 MW bloka Termoelektrarne Šoštanj, ki ima energent za proizvodnjo električne energije zagotovljen za svojo celotno življenjsko dobo, do leta 2054. Zaradi tega bo Šaleška dolina skupaj s Termoelektrarno Šoštanj in Premogovnikom Velenje še naprej pomemben steber v

FOTO HANS

Dr. Danilo Türk je drugi predsednik RS, ki je obiskal Premogovnik Velenje. Dvakrat je bil na obisku pri nas Milan Kučan, ki je bil leta 1997 prav tako častni skakalec na skoku čez kožo.

energetski preskrbi Slovenije.«

Slednjemu je v svoji izjavi po obisku pritrdil tudi **dr. Danilo Türk**: »Med obiskom sem videl, da je Premogovnik Velenje tehnološko zelo dobro opremljen, odkopavanje premoga poteka hitro in tehnološko podprto. Pri tem je Premogovnik Velenje pokazal občutek za ekologijo in za ljudi, saj jim je z urejenimi rekreacijskimi površinami dal možnost za aktivno preživljanje prostega časa. To je pomembno tudi za rudarje, kajti naporeno delo v jami zahteva sprostitev in rekreacijo po njem.

Z novimi tehnologijami, dobro koordinacijo s Termoelektrarno Šoštanj in z rešitvami, ki bodo zagotovile varovanje okolja, imamo v tej dolini pomemben del energetske prihodnosti Slovenije. To moramo razumeti, saj se pogosto v medijih pojavljajo površne ocene, ki temeljijo le na enem podatku ali pomanjkljivih

podatkih. Zato je pomembno razumeti celoto in moj tokratni obisk je posvečen razumevanju dela te celote.

Tehnološki napredek, ki je bil narejen v Velenju, je pomemben tudi kot možnost

za ekonomsko sodelovanje z drugimi državami, na primer z Bosno in Hercegovino in s Srbijo.«

Diana Janežič

SPOŠTOVANE SODELAVKE IN SODELAVCI!

ZAHVALJUJEM SE VSEM, KI STE SODELOVALI PRI ORGANIZACIJI OBISKA PREDSEDNIKA RS V PREMGOVNIKU VELENJE. PREPRIČAN SEM, DA SMO SE POKAZALI KOT DOBRI GOSTITELJI IN SMO DOSTOJNO PREDSTAVILI PODJETJE NAJVIŠJEMU VODSTVU SLOVENIJE.

OBISK JE BIL VZORNO PRIPRAVLJEN IN DOBRO VODEN, ZATO SI ZASLUŽITE VSE ČESTITKE.

Dr. Milan Medved

PROIZVODNJA MAJ 2009

odkop	načrtovano	doseženo	+/-	%	ton na dan
G2/B	44.000	48.539	4.539	110,32	2.427
-50/A	200.000	190.772	-9.228	95,39	9.539
Proizvodnja	244.000	239.311	-4.689	98,08	11.966
Priprave	6.000	8.033	2.033	133,88	402
Skupaj PV	250.000	247.344	-2.656	98,94	12.367

PROIZVODNJA JANUAR - MAJ 2009

odkop	načrtovano	doseženo	+/-	%	ton na dan
Proizvodnja	1.672.057	1.729.811	57.754	103,45	16.633
Priprave	65.695	54.581	-11.114	83,08	525
Skupaj PV	1.737.752	1.784.392	46.640	102,68	17.158

VELIK RAZVOJNI KORAK NA PRIPRAVSKIH DELOVIŠČIH

V aprilski številki Rudarja smo predstavili projekt modernizacije pripravskih delovišč in napovedali skorajšnjo dobavo premičnega verižnega transporterja Hazemag. Sredi junija je bil v vsej svoji dolžini 27 metrov deset dni na ogled in na voljo za poučevanje v zunanjem delu skladišča.

10. junija so se ob njem na prvem poučevanju zbrali uporabniki, na slovesnem ogledu pa tudi člani tehničnega kolegija, kamor jih je povabil direktor **dr. Milan Medved**, ki je udeležence s ponosom nagovoril: »Premični verižni transporter Hazemag je pomemben kos opreme, ne le zato, ker je njegova vrednost velika, temveč zato, ker bo pokrival vitalno funkcijo v tehnološkem procesu izdelave jamskih prostorov.

Vesel sem, ker letos uresničujemo naš ključni projekt za nadaljnji razvoj Premogovnika, to je modernizacija delovnih procesov na pripravskih deloviščih.

Na tem področju smo v razvoju zaostajali v primerjavi z ostalimi proizvodnimi procesi, predvsem za odkopavanje premoga, ki je opremljeno z vrhunsko tehnologijo.

Sedaj v Pripravih razpolagamo s sedmimi novimi napredovalnimi stroji GPK – PV, z novim premičnim verižnim transporterjem, v delavnicah sta pripravljena dva podajalnika lokov. Na podlagi izkušenj z njima nameravamo kasneje vse pripravke številke opremiti s podajalniki lokov.

Še naprej se bomo trudili investicijski cikel letos in v prihodnjem letu usmerjati v

opremo za pripravka delovišča. Izdelava jamskih prog bo v prihodnjih petih letih ena od kritičnih operacij zaradi števila prog, ki jih bo treba narediti v posameznem letu. S tem strojem in z drugo opremo sodelavcem v Pripravih omogočamo, da bodo znali delo opraviti čim bolj in čim hitreje.

Za sodelovanje se zahvaljujem našim poslovnim partnerjem iz nemškega podjetja Hazemag; oni bodo bdeli tudi nad začetnim delovanjem stroja in pomagali pri izobraževanju uporabnikov. Vsem želim uspešno delo z novo opremo, elektricarjem in strojnikom pa čim manj dela z njo.«

RAZVOJNI ZAOSTANEK

Kot je povedal **Dušan Čižmek**, vodja Priprave dela, smo potrebo po modernizaciji na pripravnih deloviščih zaznali pred nekaj leti, ko je zaradi večjega upokojevanja strežnikov mehanizacije začelo primanjkovati sodelavcev, ki bi jih razporejali na ta delovna mesta. Na drugi strani smo ugotavljali, da so bili pripravniki odvozi, opremljeni z verižnimi transporterji, tehnološko zastareli in s premajhno zmogljivostjo.

Čižmek: »Dokaj sodobni napredovalni stroji Noell in Eickhoff so presegali njihovo zmogljivost, zato se je premog razsiral, ni bilo zagotovljenega drobljenja premoga, potrebno je bilo veliko čiščenja in povzemanja prog, odstranjevanja večjih kosov premoga, časovno zahtevno pa je bilo tudi daljšanje transporterjev, ki je potrebno zaradi napredovanja delovišč.

Rešitve smo iskali v dveh smereh. Prva je bila avtomatizacija stare opreme, kar smo rešili z ustreznim električnim krmiljenjem naprav. Druga smer pa je bilo iskanje povsem novih tehnoloških rešitev na osnovi novih, zmogljivejših transporterjev. Transporterje s trakom AST 800, ki so plod lastnega znanja, smo že preizkušali v vseh jamskih področjih, nazadnje v jami Pesje na pripravnem delovišču št. 6, kjer smo za krmiljenje vključili tudi sodobno procesno enoto Mincos.

Ker pa v območju grobega obratovanja takoj za napredovalnim strojem potrebujemo verižni transporter, smo prišli do ideje o premičnem verižnem transporterju, ki bo vključeval tudi drobillec premoga. Imeli smo različne idejne postavitve in v končni fazi smo skupaj s proizvajalcem izoblikovali rešitev, ki je danes realizirana kot stroj MCS 27 (Mobile Conveying System, dolžine 27 m).

Prvi so se s transporterjem seznanili strojniki in električarji, nato uporabniki s pripravne številke 7 ter vzdrževalci v jami in na površini.

Transporter je samohodna enota, ki bo sledila napredovalnemu stroju oziroma napredovanju pripravkega delovišča, za seboj pa bo vlekla jasli transporterja z gumijastim trakom. Transporter z gumijastim trakom AST 800 ima zalogovnik gume z napenjalnim vitlom, kar bo omogočalo kontinuirano daljšanje transporterja.

Tak način omogoča tudi celovito avtomatizacijo odvažanja premoga s pripravskih delovišč do glavnega odvoza (brez strežnikov).«

Premični verižni transporter je dolg 27 metrov, težak okoli 30 ton. Inštalirana moč motorjev na njem je 2-krat 22 kilovatov, 55-kilovatni je motor na drobilcu in 30-kilovatni motor na hidravličnem agregatu. Kapaciteta transporterja je 300 ton premoga na uro.

Stroj ima sodobno krmiljenje, kar omogoča povezavo v celotno transportno verigo, oziroma povezano delovanje z avtomatiziranim transporterjem z gumijastim trakom.

Dušan Čižmek je poudaril, da je to edinstven stroj na svetu in je narejen na osnovi naših zahtev. »Ko je stroj nastajal, smo posamezne razvojne faze spremljali in jih sproti potrjevali. Elektrooprema s programom za krmiljenje je izbrana in konfigurirana v sodelovanju z našimi projektanti in tehnologi.

Hazemag je nemško podjetje iz Dülmena pri Dieseldorfu, ki že dolga leta proizvaja rudarsko opremo in opremo za drobljenje materialov v rudarstvu in gradbeništvu. Tudi v našem podjetju ga poznamo že dolga leta. Proizvod tega podjetja so elektrohidravlični nakladalci, imamo dva njihova napredovalna stroja Noell NTM 100, nazadnje pa smo pri njih kupili vrtnalne garniture za jamsko vrtnanje.«

V PRIPRAVAH ZADOVOLJNI

Seveda so premičnega verižnega transporterja najbolj veseli v Pripravah. **Ivan Pohorec**, vodja Priprav: »Ta stroj je velika pridobitev za pripravsko delovišča. Najprej v tem, da bomo sedaj izločili vse verižne transporterje do glavnega odvoza in bo odvažanje izkopanine potekalo avtomatsko.

Ker ne bo več verižnih transporterjev, v progi pripravkega delovišča tudi ne bo več rezervnih žlebov in verig za dva ali tri verižne transporterje, kolikor jih je sedaj na delovišču. To je bilo dokaj veliko materiala, ki je zasedal prostor, daljšanje verižnega transporterja pa je bilo tudi

Dušan Čižmek

Ivan Pohorec

Stroj ima sodobno krmiljenje, ki je izbrano in konfigurirano v sodelovanju z našimi projektanti in tehnologi.

Direktor si je s sodelavci z zanimanjem ogledal novo pridobitev in obljubil ogled tudi na jamskem delovišču takoj, ko bo stroj v jami.

zamudno delo.

Ko je sedaj pripravsko delovišče izdelalo dva odseka proge, je bilo treba podaljšati segment jeklenega transporterja in vsakih 60 oziroma 80 metrov montirati novega. Poleg tega je morala vsakih 120 oziroma 160 metrov ena izmena pripraviti, druga izmena pa daljšati gumijasti transporter. Vse to delo sedaj odpade.

Upam, da bodo delavci novi stroj dobro sprejeli in da bomo z njim začeli delati brez večjih porodnih težav. Prvi so se z njim seznanili strojniki in elektrikarji, nato uporabniki s pripravke številke 7. Ločeno pa bo potekalo tudi izobraževanje za vzdrževalce v jami in na površini. «

Premični verižni transporter bo na delovno mesto v jamo odpremljen šele po

kollektivnem dopustu. Uporabljala ga bo pripravka številka 7 v odvozni progi za odkop -50 C v jami Pesje. Na to delovišče bomo namestili tudi nov napredovalni stroj GPK – PV.

ZNATI JE TREBA

Z menjavo generacij v zadnjih desetih letih v jami je tudi nova, tehnološko sodobnejša oprema, dobro sprejeta, celo več, je dejal Čížmek, uporabniki »zahtevajo« sodobnejšo opremo in predlagajo izboljšave na stari opremi. Enako delo s sodobnimi stroji opravijo lažje, hitreje, z manj zastoji, največji učinek pa se pokaže pri vzdrževanju strojne opreme, saj je posegov bistveno manj.

»Že nekaj let dajemo izredno velik pou-

darek seznanjanju uporabnikov z novo opremo in njihovem poučevanju o delu z njo preden pride na jamska delovišča. To so moštva, ki opremo montirajo, vzdržujejo in delajo z njo.

Oprema je vedno bolj zahtevna in ni dovolj le priučitev za delo z njo, treba je poznati vitalne dele, način delovanja, sisteme krmiljenja. Nenazadnje tudi rudarska inšpekcija zahteva, da v opremo v protieksplizijski zaščiti lahko posegajo le usposobljene osebe.

Ko bo usposabljanje za delo in vzdrževanje novega transporterja zaključeno, bo podjetje Hazemag vsem udeležencem izdalo certifikate o usposobljenosti,« je še poudaril Dušan Čížmek.

Diana Janežič

NAPREDOVALNI STROJ GPK

Podoben razvojni dosežek kot premični verižni transporter so tudi novi napredovalni stroji GPK – PV. Dušan Čížmek pojasnjuje, da smo do sedaj izdelali dva takšna napredovalna stroja, ki sta v veliki meri rezultat našega znanja in dela.

Osnova za stroj je jeklena konstrukcija, ki smo jo kupili od ruskega proizvajalca KMZ, vsa nadgradnja pa je naše delo.

Stroja sta opremljena s sodobno električno in hidravlično opremo, ki je skladna z evropskimi normami, ustreza zahtevam direktive ATEX ter zagotavlja visoko stopnjo varnosti in zanesljivosti obra-

tovanja. Pri izbiri in opremljanju strojev smo upoštevali naše dolgoletne izkušnje z napredovalnimi stroji in predloge jamske operativne.

»Trenutno na pripravskem delovišču št. 6 že obratuje stroj GPK – S. To je stroj iz prve generacije, ki je bil pravzaprav iz testne serije, in na njem smo se v skladu s pripombami uporabnikov lotili modifikacij. Te se nanašajo predvsem na hidravlično opremo. Spremenili smo hidravlične črpalke, hidravlično krmiljenje, zagotovili večje pretoke, spremenili pa smo tudi elektroopremo, ki sedaj med

drugim omogoča tudi daljinski prenos podatkov o obratovanju stroja,« razlaga Čížmek in ocenjuje, da bo nova generacija strojev GPK – PV idealna za naše razmere.

»Stroji, ki smo jih izdelali sami, so nam pisani na kožo. Geološke razmere v našem premogovniku so razmeroma slabe. Prihribina, krovina in talnina imajo slabše mehanske lastnosti kot premogov sloj.

Ne moremo si privoščiti velikih jamskih prostorov, ker jih je težko izdelati in praktično nemogoče stabilno podgraditi,

če pri tem upoštevamo stroške izdelave, ki jih proizvodnja premoga še prenese. Majhni svetli preseki jamskih prostorov zato pogojujejo tudi gabarite jamske opreme. Na svetovnem trgu je mogoče najti kar nekaj različne rudarske opreme, ki pa našim razmeram ne ustreza. V Premogovniku Velenje trenutno vodimo certifikacijske postopke za te stroje in s tem v bistvu sami postajamo proizvajalec rudarske opreme.

Iz Rusije so nam že dobavili jeklene dele za naslednje štiri napredovalne stroje GPK – PV, hidravlična in elektrooprema pa naj bi bila dobavljena jeseni. Ocenjujemo, da bomo glede na kapacitete remontnih delavnic do konca leta uspobili še dva takšna stroja,« je zaključil Dušan Čížmek.

FOTO HANS

Napredovalni stroj GPK - PV v delavnici Strojnega remonta

SEMINAR ZA BOLJŠE INFORMIRANJE

V petek, 29. maja, je v Vili Široko potekalo izobraževanje za člane IO sindikata, člane Svetov delavcev Premogovnika Velenje in HTZ Velenje ter člane predsedstva SPESS.

Srečanje je bilo namenjeno tudi pogovoru udeležencev z vodstvom družbe. Uvodoma jim je **dr. Milan Medved** predstavil zaključke strateških konferenc Premogovnika Velenje in Holdinga Slovenske elektrarne ter glavne poudarke Razvojnega načrta Skupine Premogovnik Velenje.

Direktor je dejal, da so člani Izvršilnih odborov sindikata in Sveta delavcev kapital obeh podjetij, so zastopniki zaposlenih in pomemben vezni člen med upravo in zaposlenimi. Ker je pomembno, da so seznanjeni z aktualnim dogajanjem v družbi in da informacije prenašajo do zaposlenih, je bil program seminarja sestavljen iz pregleda najbolj aktualnih dogajanj.

Seznani so se s stanjem na področju varnosti in zdravja pri delu, sistemom nagrajevanja, z ukrepi za obvladovanje spremenjenih pogojev poslovanja v letu 2009, novimi tržnimi programi, ob koncu pa so imeli tudi krajšo delavnico o komuniciranju.

Glede ukrepov varčevanja je direktor dejal, da smo v Premogovniku Velenje že konec leta 2008 ocenjevali resnost gospodarske krize in recesije in se nanju začeli pripravljati. Stanje je marsikje kritično in nerešljivo, energetiko pa učinki krize zadevajo nekoliko kasneje kot druge panoge. Dejal je, da se kriza v ener-

getiki kaže v tem, da so se v Sloveniji bistveno zmanjšale potrebe po energiji in njene cene so padle.

Pri predstavitvi sklepov strateške konference HSE je dr. Medved dejal, da je edini pravi projekt v energetiki, ki je pripravljen za realizacijo, projekt gradnje bloka 6 TE Šoštanj. Vsi drugi so še v fazi idejnih načrtov. Poudaril je, da je v energetiki gradnja bloka 6 prioriteta, da v strokovnih krogih o njej ni dvoma, kar preberemo v časopisih, pa so politične

debate in lokalno lobiranje.

Direktor je v nadaljevanju predstavil glavne projekte iz Razvojnega načrta Skupine Premogovnik Velenje, ki jih je izpostavil tudi na strateški konferenci HSE. Ti so investicija v novi izvažalni jašek NOP 2, modernizacija odkopne opreme ter racionalizacija jamskih prog, in vse predlagane investicije je skupina HSE potrdila.

Srečanje je bilo namenjeno tudi pogovoru udeležencev z upravo.

IZOBRAŽEVANJE KOT IZZIV

V Premogovniku Velenje je bilo v šolskem letu 2008/09 v študij ob delu vpisanih 54 sodelavcev. Gotovo imajo veliko volje in energije, da zmorejo ob delu in vsem, kar zahteva pri večini starševstvo in družinsko življenje, tudi uspešno izpolnjevati študijske obveznosti. Tokrat predstavljamo dva, ki sta študij že uspešno sklenila, in sta zadovoljna s svojo odločitvijo za ponovno učenje.

IZKORISTITE MOŽNOST IZOBRAŽEVANJA!

Janez Mayer, zaposlen v Tehničnih službah, je 17. aprila na Naravoslovno-tehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, Oddelek za geotehnologijo in rudarstvo, pridobil naziv magister znanosti s področja rudarstva. Naslov njegove magistrske naloge je bil Vibracije tal v rudarstvu in geotehnologiji.

Zakaj se je odločil za študij ob delu?

Mag. Janez Mayer: »Vsak prosti trenutek izkoristim za izobraževanje. Ta študij ob delu je bil samo ena formalna oblika izobraževanja, kjer dobiš diplomu – v mojem primeru magistrsko diplomu, se pravi potrdilo o tem, da sem končal neko organizirano izobraževanje.

Zagotovo bom izobraževanje nadaljeval, oblika pa bo odvisna od prihodnjih priložnosti in izzivov, s katerimi se bom srečal. Sodelavcem svetujem, naj vsak prosti trenutek izkoristijo za izobraževanje. Možnosti je v Premogovniku Velenje veliko in spleta se jih izkoristiti, kajti znanje nam omogoča lažje in boljše delo.

Pri svojem delu se med drugim ukvarjam s proučevanjem tresenja tal. To je precej specializirano področje. Ko sem se začel ukvarjati s tem, sem videl, da literature o tej temi v Sloveniji ni, zakonodaje in standardov pa tudi ne.

Vsakič, ko sem naletel na kaj novega, sem bil vesel in počasi se je teh stvari kar nekaj nabralo. Iz teh koščkov sem sestavil celoto in ocenil, da bi bilo dobro, če bi svoje znanje zbral na enem mestu in ga dal na razpolago tudi drugim. To je bila tudi rdeča nit mojega študija. Danes lahko kompetentno odgovorjam na vprašanja v zvezi s tem.

S študijem sem bil zelo zadovoljen. Imel sem srečo, da sem dobil dobrega mentorja, ki je imel precej posluha za moje predloge in si je tudi vzel čas, kadar je bilo potrebno. Študij traja načeloma pet semestrov, to je dve leti in pol. Potrebno je opraviti 9 izpitov z različnih področij rudarstva – pri vsakem od profesorjev, ki so predstojniki kateder.

Treba je objaviti članek o opravljenem

znanstveno-raziskovalnem delu v eni od uglednih strokovnih revij, ki ima SCI (science citation index), kar je mednarodno priznan kazalnik kvalitete revij in s tem tudi objavljenih člankov. Na koncu pa je treba izdelati in zagovarjati magistrsko delo. Takšna je pot do konca magistrskega študija.

Najtežji del je bil objaviti članek, kajti revije z SCI indeksom veljajo za zelo zahtevne. Moj študij je potekal po starem programu, ki omogoča pridobitev znanstvenega magisterija, zaključil pa sem ga v letu in pol.

Zahvaljujem se Premogovniku Velenje, ki mi je študij omogočil, sodelavcem pa svetujem naj čim bolj intenzivno iščejo možnosti za kvalitetno izobraževanje. Naj se ne ustavijo, ko pridejo do cilja – do diplome ali kakšnega drugega formalnega zaključka izobraževanja.

Rad citiram pokojnega alpinista Nejca Zaplotnika, ki je zapisal: 'Kdor išče cilj, bo ostal prazen, kdor najde pot, bo cilj vedno nosil v sebi.'

Tistim, ki se jim pot zdi predolga, pa lahko povem kitajski pregovor, ki pravi: 'Tudi tisoč kilometrov dolga pot se začne s prvim korakom.' Že danes začnite

razmišljati o tem.«

IZJEMNA IZKUŠNJA

Boštjan Škarja je 10. aprila letos z magistrsko nalogo Izboljšanje zanesljivosti obratovanja v Premogovniku Velenje končal študij na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani in si tako pridobil naziv magister znanosti s področja poslovanja in organizacije.

Odločitev za študij ob delu ni bila naključna. **Mag. Boštjan Škarja:** »Po končanem univerzitetnem študiju elektrotehnike sem spoznal, da bom moral za razširitev znanja nadaljevati s podiplomskim študijem izven svojega strokovnega področja.

Razmišljal sem o podiplomskem študiju ekonomije, ravno takrat pa je Ekonomska fakulteta v Ljubljani organizirala in v našem podjetju predstavila konzorcijski MBA študij za energetska podjetja. Prijavil sem se in bil s strani vodstva podjetja izbran za vpis na omenjen študij.

V Premogovniku Velenje delam v Tehničnih službah kot samostojni elektroprojektant, nadomeščam tudi vodjo Jamske elektroslužbe.

Mag. Boštjan Škarja

Mag. Janez Mayer

Poleg tega dela pa veliko časa namenim delu v posameznih razvojnih skupinah. S pridobljenim znanjem s področja ekonomije, poslovanja in organizacije lahko na posamezne probleme in naloge gledam širše, ne zgolj s tehničnega vidika. V prihodnosti pa upam, da bom lahko svoje znanje še bolje uporabil pri novih izzivih v podjetju.

Lahko rečem, da je bil podiplomski študij zame izjemna izkušnja. Študij je bil sicer zelo naporen, saj smo imeli predavanja vsak drugi petek in soboto, nato dva tedna učenja in izpit. In tako dve leti, skupaj 16 izpitov, delno v angleškem jeziku.

Temu je potem sledila še izdelava magistrske naloge. Poleg pridobljenega zna-

nja bi kot pomembno pridobitev med študijem poudaril še številna nova prijateljstva z ljudmi iz drugih slovenskih energetskega podjetij.

Zahvaljujem se Premogovniku Velenje, ki mi je omogočil ta študij. »

Obema sodelavcema iskreno čestitam!

Dragica Marinšek

VSAKO DELOVNO MESTO JE POMEMBNO

V sredo, 17. junija, je direktor dr. Milan Medved v Zeleni dvorani sprejel sodelavce v Skupini Premogovnik Velenje, ki so v času od lanskega julija opravili izpit za rudarskega reševalca, nadzorniški ali republiški strokovni izpit in pripravniški izpit.

Pripravniški izpit je opravilo 27 sodelavcev, štirje so opravili republiški strokovni izpit, 6 jih je opravilo nadzorniški izpit, 13 pa izpit za jamskega reševalca. Pet sodelavcev je bilo iz družbe RGP, vsi drugi pa iz Premogovnika Velenje.

Dr. Milan Medved je pripravnikom sporočil, da prihajajo v delovni kolektiv, ki je resen in odgovoren ter se zaveda težavnosti rudarskega poklica in dejavnosti v celoti. Poudaril je, da je za nemo-teno delovanje podjetja potrebno vsako delovno mesto in na vsakem je treba delati odgovorno.

»Premogovnik Velenje se danes uvršča med najsodobnejše na svetu in da bo tak tudi v prihodnje, bomo skrbeli vsi zaposleni. Vsa jamska delovišča, v zadnjem času najbolj pripravka, opremljamo z najnovejšo tehnologijo, delovne procese v največji možni meri avtomatiziramo in mnoge od njih upravljamo daljinsko. Vendar brez zaposlenih nikoli ne bo šlo. Zato je pomembno, da v podjetje dobivamo nove moči, da se naši zaposleni izobražujejo in pridobivajo nova znanja,« je še dejal direktor.

Izpit za **jamskega reševalca** so opravili: mag. Boštjan Škarja, Rolando Koren, Marko Čerenak, Jure Slatinšek, Primož Vedenik, Boris Sotler, Ivan Pohorec, Mitja Kamenik, Danijel Šibanc, mag. Simon Tajnšek, Gregor Uranjek in Sergej Jamnikar.

Republiški strokovni izpit so opravili: mag. Matjaž Kamenik, Rolando Koren, Franjo Mazaj in Simon Dobaj.

Nadzorniški strokovni izpit so opravili: Peter Štumpf, Marko Hriberšek, Matjaž Kljajič, Samo Kopušar, Robert Krk in Branko Goršek.

Pripravniški izpit so opravili:

- rudarji Žan Glamatović, Elvin Trako, Polde Avberšek, Tomaž Dobnik, Matic Kričej, Mišel Turk, Matej Skaza, Dejan Škorjanc, Boris Vrhovnik, Jasmin Okanović, Admir Delić (RGP) in Lovro Fekonja (RGP);
- rudarski tehniki Črt Krevh, Bogdan

Plevel, Elvis Čeliković, Gregor Brglez, Andrej Ramšak, Uroš Polak, Peter Zalaznik, David Verhovšek, Tomaž Srebotnik, Albin Sakič;

- električar energetik Damjan Pajenk (RGP);
- univerzitetni diplomirani inženirji rudarstva in geotehnologije Gregor Uranjek, Boris Sotler, Tadej Vodušek (RGP) in Roman Rošar (RGP).

Diana Janežič

IZMENJAVA DOBRIH PRAKS NA PODROČJU HRM

Društvo za vrednotenje dela, organizacijski in kadrovski razvoj je v sodelovanju z Izobraževalnim centrom Skupine Premogovnik Velenje v četrtek, 28. maja, v prostorih Muzeja premogovništva Slovenije pripravilo seminar Izmenjava dobre prakse na področju HRM, upravljanja z ljudmi.

Gostitelji so predstavili dobre prakse na področju organiziranosti in ravnanja z ljudmi v Premogovniku Velenje. Vodja Kadrovske-splošnega področja Sonja Kugonič je predstavila funkcijo področja upravljanja z ljudmi v družbi, skrb za zdravega delavca in Izobraževalni center je predstavil njegov vodja Boris Potrč, Božena Steiner iz Izobraževalnega centra pristop k uveljavljanju učečega se podjetja ter Tadeja Mravljak Jegrišnik, vodja Službe za odnose z javnostmi, komuniciranje kot temelj uspešnega vodenja in dobre organizacijske klime.

Premogovnik Velenje na predstavljenih področjih dela zelo načrtno, sistematično in inovativno. Projekt Ali delam dovolj varno je Planet GV izbral kot najboljši HRM projekt leta 2004. Med tri najboljše projekte je bil leto dni kasneje izbran tudi projekt Komuniciranje kot temelj uspešnega vodenja in dobre organizacijske klime. Oba projekta sta avtorska in izpeljana brez zunanjih sodelavcev. S projektom Učeče se podjetje pa v Premogovniku Velenje gradimo delo in razvoj na znanju, učenju.

Seminarja so se udeležili predstavniki Elektro Ljubljana, Merkurja, Luke Koper, NLB, Taluma, Inštituta RS za rehabilitacijo invalidov, Kovinoplastike Lož, Sistemске tehnike, Četrte poti, PUP, Trgotur, Fakultete za organizacijske vede Univerze v Mariboru, Društva za vrednotenje dela – organizacijski in kadrovski razvoj, Študentskih domov v Ljubljani ter Peter Mlakar, s. p.

DOBRI KADRI SO KAPITAL PODJETJA

Udeležence seminarja, ki so si ogledali tudi podzemni Muzej premogovništva Slovenije, je na začetku nagovoril direktor Premogovnika Velenje **dr. Milan Medved**. Dejal je, da ni veliko podjetij, ki bi imela načrtano svojo življenjsko dobo še za prihodnjih 50 let, kot jo ima Premogovnik Velenje, po tem ko je za

njim že dobrih 130 let delovanja. »Premogovnik Velenje ima z izgradnjo bloka 6 TE Šoštanj zagotovljenega še najmanj pol stoletja delovanja,« je poudaril dr. Medved in predstavil glavne usmeritve iz Razvojnega načrta družbe, strategijo slovenske energetike s poudarkom na premogu in trende na področju energije v Evropi.

Dejal je še, da so za dobro delovanje družbe potrebni usposobljeni, izobraženi zaposleni, ki so pripravljeni svoje znanje in veščine nadgrajevati. Takšne kadre Premogovnik Velenje ima, lani ustanovljeni Izobraževalni center pa mora z načrtnim delom pri kadrovanju, štipendiranju in izobraževanju že zaposlenih skrbeti, da jih bo imel tudi v prihodnje.

Seminar je bil namenjen izmenjavi izkušenj med udeleženci in dve udeleženki smo vprašali, ali sta to priložnost izrabili!

Lilijana Ditrih, Talum Kidričevo: »Predstavitev vaše dobre prakse na področju upravljanja s kadri je bila zelo zanimiva, ker tudi jaz prihajam iz industrije in razumem težave, s katerimi se srečujete, in izzive, ki jih sprejemate. Našla sem podobnosti s svojim delom: na primer, da veliko pozornosti posvečate izobraževanju, čutu pripadnosti zaposlenih podjetju, zdravju zaposlenih in kakovosti dela. Vse to je za industrijska podjetja zelo pomembno. Predstavili ste nam pozitivne poglede v prihodnost in to je v sedanji situaciji, ko je industrija v krizi, zelo pomembno.

V Talumu imamo v matični družbi 930 zaposlenih in okoli 250 v hčerinskih družbah. V svoji branži smo po kakovosti izdelkov in vlaganjih v tehnologijo zelo visoko. Imamo veliko znanja, izkušenj, dobre programe. Vendar pa nas je z zmanjšanjem naročil prizadela kriza, saj pretežno delamo za avtomobilsko in strojno industrijo ter gradbeništvo.«

Silvana Lautar, Kovinoplastika Lož: »Seminar je bil zelo dobro organiziran,

odlični predavatelji so nam vsebine zelo zanimivo predstavili. Všeč mi je bilo okolje, kjer smo bili, sproščeno vzdušje, odprtost vseh udeležencev ter priložnosti za pogovor in izmenjavo izkušenj. Spoznala sem, da počnemo v vseh podjetjih zelo podobne stvari – letni pogovori, skrb za varno delo, organizacijska klima – seveda pa v vsakem podjetju specifično glede na njegovo kulturo, naravo dela, tradicijo. Vsi pa ugotavljamo, da je treba na našem področju delati sistematično, vztrajno in načrtno.

V našem podjetju je okoli 1.000 zaposlenih. Kriza nas je prizadela s pomanjkanjem naročil, prešli smo na 36-urni delovnik. Ta čas »pomanjkanja« dela izrabljamo za učenje, usposabljanje zaposlenih. Izobraževanje lahko vedno pripomore k izboljšanju stanja, premostitvi krize, je skratka investicija na dolgi rok.«

Diana Janežič

DRUŽBENA ODGOVORNOST – MODA ALI POTREBA

Ste že kdaj razmišljali, v kakšnem okolju živite in delate? Ste razmišljali o tem, da kvaliteta našega bivanja ni sama po sebi umevna? Industrijska okolja, kakršno je tudi naše, so lahko uničena, zanemarjena, lahko pa so prijazna za bivanje. Še posebej za rudarsko dejavnost velja, da močno posega v okolje, ga spreminja.

Kaj pa zaposlitev? Kako jo dojemate? Kot samo po sebi umevno ali kot zelo pomembno spremljevalko pretežnega dela življenja? Za delo lahko prejmete primerno plačilo ali pa tudi ne.

Lahko delate v okolju, kjer je delo cenjeno, kjer je poskrbljeno za varno delo, kjer so zaposleni seznanjeni z delovanjem podjetja, so odnosi dobri, kjer sta urejena prevoz na delo in prehrana med delom, kjer delodajalec pomisli tudi na kvalitetno preživljanje prostega časa zaposlenih. So pa tudi primeri, kjer na delavca gledajo zgolj kot na strošek.

Vsa ta vprašanja pa še upoštevanje načel trajnostnega razvoja ter odnosa do kupcev in dobaviteljev povezuje pojem družbene odgovornosti. Gre za to, kakšen del planeta Zemlja smo prevzeli in kakšnega bomo pustili zanamcem, kakšna je kakovost naše trenutne prisotnosti v času, ki nam je odmerjen v neskončnosti veselja.

V Premogovniku Velenje se že vrsto let zavedamo družbene odgovornosti. To lahko vidimo na vsakem koraku. V podjetju, njegovi urejenosti, skrbi za ustrezne delovne razmere, za varnost in zdravje pri delu, v priložnostih za izobraževanje in usposabljanje, za šport in rekreacijo ...

To lahko opazimo na sprehodih ob brežinah jezer, na športnih objektih in v kulturnih hramih, v nešteti možnostih za udejstvovanje nas samih in naših družinskih članov, v možnostih za šolanje in zaposlovanje naših otrok.

Imejmo radi to, kar imamo, spoštujmo to in prispevajmo svoj delež z lastnim ravnanjem. Bodimo družbeno odgovorni, ker je to pomembno, nujno in ne zato, ker je moderno.

NAGRADA HORUS

Inštitut za razvoj družbene odgovornosti in Slovensko društvo za odnose z javnostmi sta letos prvič podelila priznanja in nagrade za družbeno odgovornost Horus v kategorijah majhnih, srednjih in

Nagrado za družbeno odgovornost je v imenu Premogovnika Velenje prevzel Boris Potrč, vodja Izobraževalnega centra (tretji z desne).

velikih podjetij (Horus – bog neba, eno njegovo oko je bilo sonce, drugo mesec). Na razpis je prispelo 11 prijav, tudi prijava našega podjetja.

Kandidati, in torej finalisti, so naslednja podjetja:

- majhna – Infotehna iz Novega mesta, Informa Echo iz Ljubljane in Domencia z Jesenic,
- srednje velika – Mimovrste z Jesenic, ATech elektronika iz Materije pri Mariboru,
- velika – Mercator, Si.mobil, Zavarovalnica Maribor, Premogovnik Velenje, Holding Slovenske elektrarne in Trimo iz Trebnjega.

Med majhnimi podjetji je nagrado prejela Informa Echo, med srednjimi ATech elektronika in med velikimi Trimo. Premogovnik Velenje je po mnenju

ocenjevalne komisije zbral 67,87 točke. (Zmagovalec Trimo je zbral 84,17 točke, Mercator pa 77,24 točke).

Premogovnik Velenje družbeno odgovorno deluje že vrsto let. Družbeno odgovornost pojmuje kot resno zavezo za ekonomsko uspešnost, kakovost življenja in dela zaposlenih, sodelovanje z lokalno skupnostjo in skrb za širše okolje.

Ponosni smo, da smo si, v družbi uglednih slovenskih podjetij, med prvimi v Sloveniji upali pogledati v ogledalo našega ravnanja.

Božena Steiner

ŠTIRI PRIZNANJA ZA INOVATORJE IZ SKUPINE PV

Savinjsko-šaleška gospodarska zbornica je 2. junija v Centru Nova pripravila slavnostno podelitev priznanj in diplom za najboljše inovacije v SAŠA regiji za leto 2008. Med 25 prijavljenimi inovacijami so bile tudi štiri iz Skupine Premogovnik Velenje in vse so bile nagrajene.

Zlati priznanji so prejeli inovatorji Dušan Čižmek, mag. Bojan Lajlar, Anton Firer, Ivan Pohorec, Marko Čerenak in Igor Janžovnik za inovacijo »Tehnologija izdelave proge skozi razrušene materiale z uporabo metode predhodnega utrjevanja« ter avtorji iz HTZ Velenje Peter Hudournik, Miroslav Tisnikar, Alen Žolgar, Aleksander Jordan, Zoran Dobovičnik in Zvone Sever za inovacijo »Mobilna filtracijska naprava-MFN«.

Srebrno priznanje so prejeli avtorji Anton Kotnik, Miran Penšek, Maks Lipnik, mag. Boštjan Škarja, Slavko Homan in Jože Krk za inovacijo »Avtomatizacija glavnega odvoza premoga iz jame na površino«.

Bronasto priznanje so za inovacijo »Uvedba optičnega omrežja v jamo Premogovnika Velenje« prejeli avtorji Anton Kotnik, Andrej Horvat, Jože Krk, Matjaž Krenker, mag. Boštjan Škarja in Peter Venišnik.

Vsem sodelavcem za nagrade čestitamo!

RAST KVALITETE

Na razpis za priznanja in diplome inovatorjem v SAŠA regiji za leto 2008 je prispelo 25 inovacij 134 avtorjev in sodelavcev iz petnajstih podjetij. Komisija za inovacije je ocenjevala 19 predlogov v kategoriji profesionalnih inovacij ter 6 predlogov v kategoriji splošnih inovacij. Na podlagi ocen po posameznih kategorijah – inventivnost, inovativnost, tržna zanimivost, primernost okolju – je komisija soglasno dodelila 7 zlatih, 9 srebrnih in 8 bronastih priznanj ter 1 diplomu.

Bojan Stropnik, vodja inovacijske dejavnosti v Premogovniku Velenje, ocenjuje, da je bil odziv na razpis v primerjavi s prete-

klimi leti tako po številu prijav kot po številu sodelujočih avtorjev in podjetij nad pričakovanji. »Dobro je, da največji igralci ostajajo na prizorišču, zelo spodbudno pa je tudi, da prihajajo novi igralci – letos se nam je pridružilo pet debitantov.

Poleg rasti kvantitete je opazna tudi rast kakovosti inovacij. To ocenjujemo kot odraz načrtnega spodbujanja inovativne klime oziroma sistematičnega spodbujanja stalnih izboljšav in inovacij znotraj podjetij,« je povedal Stropnik.

Obseg inovativne dejavnosti v SAŠA regiji je pohvalila tudi podsekretarka v Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo dr. Erika Glasenčnik, predsednica SŠGZ dr. Cvetka Tinauer, kot osrednja govornica na prireditvi, pa je izrazila pričakovanje, da bo država v prihodnje spodbujala trajnostno inoviranje na eni strani z različnimi spodbudami in davčnimi olajšavami, na drugi strani pa z lastnim trajnostnim inoviranjem. Trajnostno inoviranje bo prispevalo k usmeritvi v razvoj poslovnih modelov, ki predstavljajo najvišjo in najbolj kompleksno raven inoviranja, saj so unikatni in jih kot takšne praktično ni mogoče posnemati, zato zagotavljajo največjo konkurenčno prednost.

VEČLETNI PROJEKTI

Vse nagrajene inovacije iz Skupine Premogovnik Velenje so večletni projekti, pri katerih je sodelovalo veliko število sodelavcev iz različnih služb.

Kot je povedal **Anton Kotnik**, vodja Oddelka tehnološke priprave elektronaprav v Pripravi dela in dobitnik dveh priznanj za inovacije, so se, na primer, razmišljanja in prve ideje o avto-

Zlati priznanji so dobili inovatorji iz Premogovnika Velenje (levo) in inovatorji iz HTZ Velenje.

Srebrni inovatorji

matizaciji glavnega odvoza začela pojavljati že v letu 2006. Kotnik: »Takrat je bil vodja projektne skupine Marjan Lampret. Z reorganizacijo služb sem postal vodja tega projekta jaz, sodelovali pa so še Ludvik Golob, Matjaž Krenker ter kot odgovorni vodja projekta po rudarski strani mag. Bogdan Makovšek. Omeniti moram še Boštjana Salmiča, ki je sedaj zaposlen v VTIS-u, kjer spremlja, obdeluje in vizualizira vse informacije, ki prihajajo s transportnih trakov.

S tem projektom je bil narejen velik napredek, saj bomo lahko trakove daljinsko oskrbovati in imeli o njih vse podatke. Oblikovali bomo novo delovno mesto nadzornika tehnološkega procesa. Tako bomo imeli v VTIS-u dva zaposlena: eden bo skrbel za varnostno-tehnološki nadzor, drugi pa za spremljanje zgolj tehnološkega procesa.

Podoben razvojni cikel je bil pri projektu uvedbe optičnega omrežja v jamo – sodelovala je celotna naša služba. Pomembno je poudariti tudi to, da k uspešnosti takšnih projektov pripomorejo tudi vsi, ki jih izvedejo v jami, torej sodelavci v Jamski strojni in elektroslužbi.«

Kotnik je poleg velike pomembnosti takšnih projektov za tehnološki razvoj proizvodnih procesov v Premogovniku Velenje poudaril tudi njihovo vrednost kot tržne priložnosti. Vse štiri nagrajene inovacije je mogoče prodati, tri z rudarskega področja, seveda, predvsem v JV Evropi.

Diana Janežič

Bronasti inovatorji

PROMOTORJI NA OBISKU V BSH HIŠNI APARATI

3. junija so promotorji inovacijske dejavnosti v Premogovniku Velenje obiskali podjetje BSH Hišni aparati, d. o. o., v Nazarjah. Cilj obiska je bila izmenjava izkušenj oziroma ogled dobre prakse v podjetju, ki dosega zelo dobre rezultate tako na področju množičnega inoviranja kot profesionalnih inovacij.

Od osemnajstih promotorjev se jih je obiska, žal, lahko udeležilo samo 6, saj so bili ostali angažirani v drugih dejavnostih v podjetju, poleg tega je prav ta dan Premogovnik Velenje obiskal predsednik države dr. Danilo Türk, kar je nekaterim naložilo dodatne obveznosti.

V podjetju BSH Hišni aparati sta nas sprejela Toni Ploštajner, direktor za kadrovske in splošne zadeve, in Andrej Blagotinšek, vodja razvojnega projekta. Množično inoviranje ter sistem pridobivanja, spremljanja in vodenja koristnih predlogov nam je predstavil Toni Ploštajner, pod okrilje katerega ta dejavnost tudi spada. Sistem so prevzeli kot del koncernske politike Bosch-Siemens, ko so leta 1995 vstopili vanj.

Sistem koristnih predlogov je precej identičen sistemu, ki smo ga lani uvedli pri nas. Pri nagrajevanju avtorjev in promotorjev je naš sistem celo bolj velikodušen, posebnost, ki izstopa v podjetju BSH, pa je nagrajevanje inovatorjev v gotovini (enkrat mesečno, obračun pri plači ...).

Zelo motivacijska je tudi njihova praksa, da polletno in letno izžrebajo nagrado za najboljšega inovatorja, ki je celo leto na ogled v vitrini na vidnem mestu v proizvodnih prostorih. V žrebanju sodelujejo inovatorji z določenim številom predlogov.

Mene osebno je prepričal sistem ciljnega vodenja, v katerem imajo na vrhu piramide postavljen cilj »Inovativnost (nenehne izboljšave) je (so) naša skupna prihodnost«.

V celotnem podjetju imajo od zgoraj navzdol (do enot znotraj služb) postavljene cilje: število koristnih predlogov (1 predlog/zaposlenega), delež realizacije koristnih predlogov (85 %), čas realizacije predlogov (max 30 dni) in gospodarska korist od predlogov (200.000 € letno). Vendar je pri njih nagrajevanje promotorjev in vodij organizacijskih enot vezano na uspešnost doseganja prvih dveh ciljev (število in delež realizacije).

Še ena podrobnost me je pritegnila: tudi njihov informacijski sistem tako kot naš preko elektronske pošte obvešča uporabnike in je hkrati orodje za razdeljevanje nalog (izdelava strokovnega mnenja, sklic verifikacijske skupine, izračun gospodarske koristi ...). A če do postavljenega roka ni odgovora, sledi opozorilo in če tudi tokrat ni odgovora, sledi informacija nadrejenemu o nerealizaciji določene zahteve. Tu se zgodba vedno zaključuje.

Sistem profesionalnih inovacij imajo v BSH popolnoma ločen od sistema množičnega inoviranja, dejansko se pri njih profesionalne inovacije dogajajo na področju Razvoja, kjer je zaposlenih okoli 50. Razvoj producira do tri nove izdelke na leto, vanje pa je vključenih povprečno preko 10 patentnih zaščit, zato imajo tudi patentne prijave svoj oddelek.

Bojan Stropnik

ZMAGOVALNA FOTOGRAFIJA IVA HANSA AVBERŠKA

Sekcija internih komunikatorjev pri Slovenskem društvu za odnose z javnostmi je tudi letos razpisala nagrado Papirus. Zanj so se lahko potegovala interna glasila, njihove naslovnice, fotografije ter elektronski časopisi.

Dve nagradi za oblikovalca Rudarja Iva Hansa Avberška - naslovnica Rudarja in fotografija rudarjev v jami

Na razpis je prispelo 25 prijav, od tega 15 glasil, pet naslovnice, pet fotografij in dve elektronski glasili.

V uredništvu Rudarja smo tekmovali z glasilom Rudar, naslovnico in s fotografijo in z doseženimi mesti smo lahko zelo zadovoljni.

Naša fotografija je bila ocenjena za najboljšo. Poslali smo fotografijo rudarjev v jami, ki smo jo uporabili tudi za novoletno čestitko in jo je posnel oblikovalec Rudarja Ivo Hans Avberšek iz Studia HTZ.

Naslovnica Rudarja je zasedla tretje mesto. Tekmovali smo z naslovnico julijskega Rudarja iz leta 2008, na njej pa so trije obrazi dneva rudarjev.

Med internimi glasili je Rudar pristal na 10. mestu, omeniti pa velja, da je med razporejenimi glasili na lestvici le po točko ali dve razlike.

Za najboljše je bilo ocenjeno glasilo Gorinja Pika na G.

VEČ DRZNOSTI

Prispele prijave je ocenjevala sedemčlanska komisija, ki so jo sestavljali: Ladeja Godina Košir, svetovalka za komuniciranje in direktorica Inštituta za poslovno rast in kreativnost, Jana Petkovšek, urednica, Dnevnik, Lidija Pavlovčič, urednica, Delo, Helena Tušar Pregelj, direktorica korporativnega komuniciranja v podjetju Hidria, Zvone Kukec, grafični oblikovalec, Irena Herak, fotografinja, Finance in Jasna Suhadolc, svetovalka za online komuniciranje in partner v podjetju Virtua.

Žirija je nasploh ocenila, da so bila vsa ocenjevana glasila kakovostna, da je pri vseh opaziti veliko vloženega truda, vsem urednikom in oblikovalcem glasil pa so priporočili več drznosti, poguma in inovativnosti pri pisanju besedil, izboru fotografij in urejanju vsebine.

Člani žirije so tudi poudarili, da ima dobro glasilo tri enakovredne sestavine: dobre članke, celostno podobo in foto-

grafije.

Žirija je pri Rudarju višje ocenila sporočilnost medija in izpolnjevanje njegovega poslanstva ter pohvalila spodbujanje pripadnosti zaposlenih podjetju, priporočila pa med drugim več pogovorov z zaposlenimi, uredniški uvodnik ter več člankov z različnih področij.

Naših uvrstitev smo v uredništvu Rudarja veseli, vse pripombe žirije pa bomo upoštevali za izboljšanje kakovosti Rudarja.

Diana Janežič

LETOVANJE V SINDIKALNIH APARTMAJIH

Sindikat Premogovnika Velenje je za to sezono članom in upokojenim članom sindikata ponudil v najem 11 lastnih apartmajev (4 v Moravcih, 3 v Banovcih, 2 v Čatežu in 2 na Rogli). Poleg lastnih kapacitet je za celo leto zakupil še apartmaja v Lendavi in Snoviku.

Pred letno sezono smo vse apartmaje v termah opremili s kvalitetnimi klimatskimi napravami priznanega proizvajalca, ki omogočajo poleg hlajenja tudi ogrevanje apartmajev vse do zunanje temperature -15 stopinj. Pri svojem delovanju znižujejo tudi vlažnost v prostoru, kar bo dodatno ugodno vplivalo na počutje v apartmajih. Ob pravilni uporabi klimatskih naprav za hlajenje in ogrevanje računamo, da se strošek za električno energijo ne bo bistveno spremenil. Zaradi tega ostanejo cene za najem apartmajev tudi v tej sezoni nespremenjene.

Poleg tega je večji apartma v Čatežu dobil nadstrešnico in novo fasado, nad vrtno teraso v Moravcih smo namestili markize, apartmajem v Banovcih pa smo vrtno teraso povečali. Na Rogli pa smo v celoti prenovili bivalni prostor v obeh apartmajih.

Do konca leta je 9., 23. in 30. oktobra, 6., 20. in 27. novembra ter 4. decembra prost apartma v Snoviku. 4., 11. in 18. decembra je prost apartma v Lendavi.

27. novembra je prost manjši apartma v Banovcih, 4. in 11. decembra pa prav tako manjši apartma v Čatežu. 11. in 18. decembra je prost še apartma v Moravcih.

Apartmenta na Rogli sta zasedena samo 31. julija, 7. in 21. avgusta ter od 11. decembra dalje.

Pri zadnjem vpisu je bil največji interes za vse večje apartmaje, ki imajo dve spalnici (en apartma v Čatežu in dva v Banovcih), za razliko od preteklih let, ko je bil izkazan največji interes za letovanje v Moravcih.

Člani sindikata in člani kluba upokoјencev se lahko prijavite za proste kapacitete v tajništvu sindikata (telefon 586 1111, int. 1612) vsak delovni dan od 7. do 15. ure (ob petkih samo do 13. ure) do zasedbe prostih mest.

Vsem letovalcem želimo prijetno bivanje v sindikalnih apartmajih. Vse pa že sedaj vabimo k vpisu za letovanje v prvi polovici leta 2010. Vpis bo predvidoma v četrtek, 15. oktobra, za zaposlene, v sredo, 11. novembra, pa za upokoјene člane sindikata.

Tomo Lipnik

POPRAVEK

V članku »Šola poslovnih znanj z novo ustvarjalno energijo«, ki je izšel v Rudarju 5/2009, smo pri treh projektih izpustili imena nekaterih sodelavcev, ki so prav tako bili člani projektnih timov.

Celotni timi so tako:

- Prenova kadrovske-informacijskega sistema, vodja Katja Rak, člani Borut Kac, Simon Tajnšek, Simona Ferarič, Marko Meža, Saša Smonkar, mentorica: Sonja Kugonič;
- Razvoj lastne pokonstrukcije, razvoj lastne proizvodnje konstrukcije za program Sonelex, vodja Aleksander Jordan, člani Robert Krenker, Anja Riček, Stojan Špegel, Tadej Vodušek, Izidor Merkač, mentor Marjan Lampret;
- Razširitev ponudbe v hotelu Oleander v Strunjanu, vodja Anica Plantak, člani Matija Rovšnik, Teja Gorogranc, Boštjan Hoheger, Mitja Kamenik, Saša Koren, mentor Ivan Žilič.

Vseh prizadetim se za neljubo in nenamerno napako opravičuje-mo.

Uredništvo

ODLIČNI GASILCI

Gasilci PIGD Premogovnik Velenje so v juniju sodelovali na dveh gasilskih tekmovanjih in dosegli dobre rezultate. V soboto, 14. junija, so bili na občinskem tekmovanju v Šmartnem ob Paki, kjer je desetina A zasedla 9. mesto, desetina B pa 2. mesto. Izredno dober uspeh pa so dosegli na letošnjem srečanju GERES (gasilske enote rudarstva in energetike Slovenije) v Krmelju. Desetina A je bila tretja, desetina B pa je bila najboljša. Zasedla je prvo mesto, dosegla najboljši čas v moški konkurenci in osvojila prehodni pokal.

PREIZKUŠANJE DELOVNIH ČEVLJEV

V službi za varstvo pri delu poskušamo v želji, da bi zagotovili čimbolj ustrezno delovno opremo za zaščito nog, poiskati delovna obuvala, ki bodo izpolnjevala največ zahtev in pričakovanj uporabnikov.

Da bi prišli do teh podatkov čim bolj objektivno, smo pripravili spremni obrazec, ki ga dobi vsak upravičenec ob dvigu zaščitnih delovnih čevljev. Po enomesečni uporabi čevljev oziroma 30 delovnih dneh naj bi vsak uporabnik skrbno izpolnil ta spremni list ter ga oddal svojemu nadzorniku, da ga posreduje v službo VPD.

Zato vse uporabnike zaščitnih delovnih čevljev prosimo, da te obrazce izpolnite in oddate, saj bomo le ob vašem dobrem sodelovanju lahko izbrali čevlje, ki vam bodo zagotavljali ustrezno zaščito, varen korak ter dobro počutje.

Boris Doblšek, VPD

FANTJE SO PRIPRAVLJENI, PRED NAMI SO POSTAVLJENI!

3. julija bo na Mestnem stadionu pred, upamo, polnimi tribunami gledalcev, pripravljenih in postavljenih za skok v rudarski stan 58 novincev, šolanje pa bo skupaj končalo 17 rudarjev, 13 rudarskih tehnikov, 22 dijakov elektrostrojne smeri in 15 študentov rudarstva in geotehnologije.

Anton Srebotnik

Blaž Krt

Tomaž Čretnik

Med njimi bodo tudi rudarski tehnik Anton Srebotnik, strojni mehanik Blaž Krt in rudar Tomaž Čretnik. Zlahka jih boste prepoznali, saj se bodo na sodu pred skokom predstavili in povedali geslo, poleg tega bodo v skupini najboljših dijakov.

Antona Srebotnika z Velikega vrha je v rudarsko šolo usmeril njegov brat, ki je od oktobra lani zaposlen v jami Premogovnika Velenje.

»Premogovnik Velenje sem najbolje spoznal skozi praktični pouk. V tem času so za nas dijake odlično skrbeli, predvsem z vidika varnosti. Z inštruktorji smo se dobro razumeli, prav tako tudi z vsemi drugimi zaposlenimi. Upoštevali so, da se še učimo in so nam radi pokazali različne načine dela.

Ni mi težko iti v jamo, spoznal sem različna dela in delovišča. Najraje bi delal na odkopu in upam, da bom na delo prišel takoj po končanem šolanju,« je povedal Anton.

Skok čez kožo si je ogledal lani, ko je ta obred opravil brat, tako približno ve, kaj njega čaka letos. Pomeril je že uniformo, naučiti se mora geslo. Meni, da je lepo ohranjati takšno tradicijo in da je tudi

zaradi tega obreda in uniforme rudarski poklic nekaj posebnega.

Anton je sicer zgovoren in živahen fant, kot naj bi mladi bili. Prihaja s kmetije, zato je dela vajen. In največ prostega časa namenja prav domačim opravilom.

Blaž Krt je doma z Raven pri Šoštanju in je prav tako kot Anton s kmetije. Morda so ga zato premamili stroji in se je odločil za poklic strojnega mehanika. Letos bo končal šolanje po triletnem programu, jeseni bo nadaljeval še dveletni program. V službo tako še ne bo prišel, čeprav se dela v jami veseli. »V jami mi je všeč, počutil sem se varno, ni me strah, delo mi odgovarja,« je bil kratek in jednat.

Tudi **Tomaž Čretnik** je doma s kmetije, in sicer jo imajo v Andražu. Je predstavnik pete generacije Čretnikove družine, ki bo delal v premogovniku.

»Vedno so se strici pogovarjali, kako je dobro delati v jami, da so dobre plače. Pa sem se še jaz odločil, da bom rudar. No, povedali pa so tudi, da bo moje delo precej drugačno od njihovega, saj so strici delali še ročno, zdaj pa imamo rudarji za delo stroje.

To sem tudi sam preizkusil. Pri praktič-

nem pouku je bilo vedno zelo zanimivo, z inštruktorji smo imeli dobre odnose, veliko so nas naučili,« je ponosno povedal Tomaž.

Prav tako je zadovoljen z izobraževanjem v rudarski šoli. V razredu je bilo malo sošolcev, zato je bil pouk skoraj individualni, s profesorji so se o snovi pogovarjali in imeli so veliko priložnosti za vprašanja, pojasnila. Tudi domače naloge so največkrat opravili kar v šoli.

Tomaž v prostem času rad igra nogomet, zase ali v veseli družbi zaigra na diatonično harmoniko, predvsem pa je z domače kmetije navajen fizičnega dela, zato ga v jami nič ne plaši. Komaj čaka, da pride na delo, upa, da bo to že jeseni. Načrtuje pa kasnejše nadaljevanje izobraževanja ob delu. Pravzaprav bo k nam prišel že prej, namreč na počitniško delo v Elektromont HTZ Velenje, kjer je zaposlen njegov oče. O njem in o Čretnikovi rodbini pa preberite v drugem članku.

Vsem novincem, ki bodo skakali čez kožo, želimo uspešen skok v rudarski stan, pri delu pa predvsem varnost in zadovoljstvo.

Diana Janežič

PET ČRETNIKOVIH GENERACIJ RUDARJEV

V Andražu stoji Čretnikova kmetija, na kateri živi družina Stanislava Čretnika, zaposlenega v Elektroremontu HTZ Velenje. Njegov sin Tomaž bo 3. julija skočil v rudarski stan in hkrati začel peto generacijo rudarjev v rodbini.

Začelo se je z Antonom Vogrinom, rojenim maja 1856, ki je bil rudar tri leta. Nadaljeval je njegov sin, soimenjak, rojen decembra 1897, ki je bil rudar kar 44 let. Takrat namreč rudarji niso imeli beneficirane delovne dobe.

Za tem je rudarsko tradicijo nasledil njegov zet, hčerkin mož Franc Čretnik, rojen januarja 1913. Rudaril je do leta 1969 in ko mu je do upokojitve manjkalo le 30 mesecev, je zbolel in umrl.

Moj sogovornik, ki je predstavil celotno zgodbo, **Stanislav Čretnik**, je eden od Francovih šestih sinov in edini, ki zaradi zdravja, okvarjenih pljuč, ni nikoli delal v jami.

Bratje Franc, Ciril, Silvo, Marjan in Janez so bili vsi rudarji. Narobe, Janez je še in mu do upokojitve manjka leto dni. Stanislav je pričel delati v ESO, bil v tem podjetju 11 let, nato pa ga je »prevzela« Jamska mehanizacija v tedanjem Rudniku lignita Velenje. Zdaj dela kot ključavničar v Elektroremontu.

A s tem se rudarska tradicija družine Čretnik ne neha. Šest bratov ima tudi sestro, ime ji je Marija, in tudi njeni moški so »premogovnikovi« – mož Miha Sitar je že upokojen, v jami je delal 15 let, nato pa je bil zaradi bolezni premeščen v nekdanji Sipak. V jami, pri Strojni službi jama, so pa še njuni sinovi Dani, Božo in Miran.

KNAP 44 LET

Stanislavov stari ata je hodil vseh 44 let na delo v jamo iz Andraža na Stari jasek peš. 8 kilometrov na dan. To je bilo velikokrat prav tako nevarno kot delo v jami – kar nekajkrat ga je poplava skoraj odnesla, ko v Pesju ponoči ni našel brvi čez deročo vodo.

V jami ga je dvakrat zasulo, a so ga oba krat pravočasno rešili. Zanimivo je tudi to, da na delo ni šel vsak dan. Potrebe po premogu niso bile velike, niso ga še uporabljali za pridobivanje električne energije. Rudarji so zato delali le tri dni v tednu oziroma so jih poklicali, ko so jih potrebovali.

Stanislav Čretnik pozna delo rudarjev in jamo iz številnih pripovedovanj očeta in svojih bratov. O čem govorijo, pa si je pred leti ogledal na ekskurziji v jami Pesje.

V jami so delale tudi ženske in otroci, s triglci so nalagali lesene vozičke, premog pa so iz jame vozili konji. Rudarji so na delo hodili v svojih oblačilih, umivali so se doma, malico so si prinesli od doma. Prav takšno zgodbo Antona Vogrina pripoveduje danes Muzej premogovništva Slovenije.

Stanislav ne ve povedati, kakšen je bil takrat zaslužek rudarjev, a to, da so delali le nekaj dni na teden, jih je sililo, da so bili tudi kmetje. Imeli so večje ali manjše kmetije, pa večje ali manjše družine in od tega je bila odvisna kvaliteta življenja. Ko je bilo rudarjev preveč, so bili rudarji-kmetje v nemilosti, saj so jih silili, da prepustijo delo drugim in ostanejo na kmetijah.

Anton Vogrin je bil res trdoživ. V 44 letih rudarjenja je preživel tudi dve svetovni vojni: v prvi se je boril pri Doberdobu, v drugi je bil partizanski obveščevalec, ko je bil premogovnik v nemških rokah.

DELATI MI NI TEŽKO

Stanislav pozna delo rudarjev in jamo iz številnih pripovedovanj očeta in svojih bratov. O čem govorijo, pa si je pred leti ogledal na ekskurziji v jami Pesje.

Do podjetja čuti veliko pripadnost, s svojim delom je zadovoljen in vsak dan gre z veseljem na delo. Pravi, da tudi zato, ker se razume s sodelavci. Tako bo še do oktobra 2010, ko naj bi se upokojil. To pa bo le slovo od delovnega okolja. Doma, na dobrih dveh hektarjih veliki kmetiji z nekaj domačimi živalmi, bo ostalo še veliko dela.

Za Čretnikove je dan rudarjev res pravi praznik. Letošnji bo še posebej, saj bo Tomaž kot novinec prvič oblekel rudarsko uniformo. Srečno, Čretnikovi!

Diana Janežič

POMEMBNO JE, DA SMO NA ODKOPU UIGRANO MOŠTVO

Martin Hrovat je 18 let rudar. Vsa leta dela na odkopu. »Najprej lopata, zamikanje sekcij, kombajnist, vodja odkopa,« je nanizal mejnike. Zadnji se je zgodil pred dobrim letom. Sedaj je vodja odkopa -120 B v južnem krilu jame Preloge, ki je začel delovati prav na dan, ko sva se pogovarjala – 12. junija. Za letošnji Skok čez kožo je bil izbran za enega izmed botrov novincem. To jemlje kot častno in odgovorno nalogo. Ponosen je, da so ga izbrali.

☛ Česa iz svoje mladosti se najrajši spomnite?

Nimam posebnih spominov. Odraščal sem v Velenju, doma smo bili pri Tržnici. Bil sem mestni otrok. S fanti smo se igrali med bloki, hodili na športna igrišča.

☛ Kakšen poklic ste si želeli pri desetih letih?

Želel sem biti policaj, a zaradi barvne slepote nisem bil sprejet v šolo. Zato sem se vpisal v rudarsko šolo in šolanje uspešno opravil. Zdaj mi ni žal, da sem rudar.

☛ Kaj delate sedaj in kako ste s svojim delom zadovoljni?

Sem vodja odkopa in boljše ne more biti. Z vsem sem zelo zadovoljen – z delom, s sodelavci. Fantje v moštvu so zelo v redu. Največ nas je v moštvu 25; ko se kdo upokoji, dobimo novega sodelavca. Smo mlado moštvo in tudi jaz kot gospodar čela sem mlad. Seveda pa je naše delo zahtevno in odgovorno, zato je še toliko bolj pomembno, da se razumemo, da smo uigrano moštvo.

☛ Kaj si pri svojem delu želite spre-

meniti?

Zadovoljen sem z vsem in ne bi ničesar spreminjal.

☛ Kakšno mesto ima pri vašem delu in v življenju nasploh varnost?

Varnost je na prvem mestu. To nenehno ponavljam tudi fantom v moštvu. Pri našem delu niso dobre naglica, rutina in površnost. Pripetilo se je že veliko nezgod, ki so se zgodile zaradi malomarnosti in neupoštevanja varnosti. Pri našem delu ne smemo siliti z glavo skozi zid. Vsako fazo dela je treba narediti počasi, premišljeno in misliti na varnost, torej

predvidevati, kaj se lahko zgodi. Zato so pomembne izkušnje, saj se iz različnih situacij naučiš predvidevati nevarne dogodke, možnosti za nezgodo.

Lani sem imel nezgodo tudi jaz; s kavljem sem dobil udarec po glavi, a na srečo jo je najslabše odnesla čelada, meni pa ni bilo nič. Hujšo nezgodo pa sem imel pred leti. Prav tako sem dobil udarec v glavo, a takrat je čelada počila, imel sem poškodbo glave, zvita vratna vretenca in sem bil štiri mesece na bolniškem dopustu.

Nam, rudarjem je verjetno varnost že v krvi, zato tudi doma sina opozarjam na možne nevarnosti pri njegovi igri. Seveda poslušam, ampak potem gre po svoje.

🔍 **Kako bi predstavili svoje podjetje v dveh stavkih?**

Premogovnik Velenje je dobro podjetje, ki zelo skrbi za svoje zaposlene. Tudi v času krize nam ne gre slabo.

Plačo imamo vedno 15. v mesecu, regres smo dobili, delavci imamo delovna oblačila in zaščitna sredstva. Poskrbljeno je tudi za našo varnost v jami. Všeč mi je, da se lahko pogovarjamo z vodji in tudi ko nas v jami obišče direktor, se z nami pogovarja, lahko mu povemo svoje mnenje o kakšni stvari. Tehnologijo imamo sodobno, kombajni so močni. Kako ta tehnologija deluje, pa je zelo odvisno od razmer na odkopu. S tem ko se povečuje globina odkopavanja, se povečujejo tudi pritiski, te pa stare sekcije boljje zdržijo. Če pa so razmere na odkopu dobre, so nove, višje sekcije odlične.

🔍 **Kaj zapolnjuje vaš prosti čas?**

Predvsem delo doma. Sedaj sta bila na vrsti košnja in spravilo sena. Imam 3.000 m² zemlje, na njej njivo, vinograd. Imamo zajce, včasih smo imeli tudi koze. Dvakrat na teden vozim dvanajstletnega sina Miha na tečaj igranja na harmoniko.

🔍 **Katero besedo bi pripisali sebi: smeh, počitek, denar? In zakaj?**

Izbral bi smeh, rad se pošalim, rad sem v družbi, sem komunikativen. Za vsakega človeka najdem primerno besedo in ljudje me imajo radi za družbo. Sicer pa – počivati je tudi treba, a ne preveč, denarja pa tudi mora biti malo na zalogi in za sproti.

🔍 **Kaj v življenju hočete in česa nečete?**

Tako kot sedaj živim, je v redu. Hočem biti zdrav in da je zdrava moja družina, želim, da bi se v družini razumeli. Ob tem se trudim pomagati drugim ljudem, kolikor zmorem.

🔍 **Kje bi živeli, če bi se vam izpolnile sanje?**

Sanje so se mi izpolnile, ko sva z ženo kupila parcelo v Slatinah pri Šmartnem ob Paki in si na njej postavila hišo. Po

Martin s sinom Mihom in ženo Jelko (iz domačega arhiva)

dvajsetih letih življenja v mestu sem se preselil na deželo in tega ne bi več zamenjal. To je moja zemlja, obdajata me sveži zrak in narava. Sedem pod orehe pred hišo, obišče me sosed in se pogovoriva. Življenje je umirjeno, prometa je malo.

🔍 **Kateri je vaš najljubši letni čas?**

Težko se odločim. Lepa sta pomlad in poletje, čeprav je na zemlji veliko dela, ampak to rad počnem. Jeseni je trgatav, pobiranje sadja. Zima je čas za počitek, smučanje. Vsak letni čas preživim po svoje in vsak je lep.

🔍 **Življenje sestoji iz tega, kar iz njega napravimo. Na kaj ste v svojem življenju najbolj ponosni?**

Največ mi pomeni družina in nanjo sem ponosen. Z ženo Jelko sva si postavila hišo, kar ni malo. Ponosen sem tudi na to, da sem zaposlen v Premogovniku Velenje in da se razumem s sodelavci, da držimo skupaj pri delu v službi in v

prostem času. Drug drugemu pomagamo pri večjih akcijah, kot sta, na primer, spravilo drv, gradnja. Radi se družimo.

🔍 **Katere so tri vaše dobre lastnosti?**

Sem deloven, rad pomagam prijateljem, sem dobrovoljen.

🔍 **Kaj bi spremenili pri sebi?**

Včasih sem trmast, a znam tudi popustiti. Žena mi kdaj očita, da sem tečen.

🔍 **Kateri moto vas spremlja skozi življenje?**

Dobro je imeti cilje in jih dosegati. Ko sva z ženo gradila hišo, sva si prizadevala, da bi bila čim prej končana, da se bomo vselili. Potem smo jo opremljali, nato smo si želeli avto. Nato sva sinu kupila harmoniko, ki si jo je želel. Vedno si je treba v življenju za nekaj prizadevati, napredovati, imeti želje. Povsem drugače živiš, če imaš načrte, vizijo. Meni zaenkrat uspeva dosegati cilje.

Diana Janežič

Udeleženci ekskurzije pred za sedaj še praznim akumulacijskim bazenom

ČHE AVČE SKORAJ GOTOVA

Društvo inženirjev in tehnikov Premogovnik Velenje je 4. junija za svoje člane pripravilo ekskurzijo na Primorsko z ogledom gradbišča Črpalne hidroelektrarne (ČHE) Avče pri Novi Gorici. Vodnik po objektih je bil Marko Ranzinger iz naše povezane družbe RGP, ki je bil vodja projekta nadzora pri gradnji podzemnih objektov za ČHE Avče.

RGP se je projektu pridružil septembra 2005, ko so objekt začeli graditi, in sodeloval pri njem do maja letos. Poleg tehničnega nadzora nad rudarskimi deli na pomembnejših objektih ČHE je podjetje RGP izvedlo še celotno dodatno strukturno geomehansko vrtnanje, svetovalo pri zaščiti brežin in sanaciji plazov, nadziralo kontaktno in konsolidacijsko injektiranje ter jettiralo nasip gradbene jame ob reki Soči. V RGP si sedaj prizadevajo, da bi lahko na objektu opravljali monitoring, to je spremljanje stanja. Celotna investicija je vredna 115 milijonov €, od tega polovico zneska odpade

na rudarska podzemna dela, druga polovica pa na elektrostrojno opremo.

Kot je zapisano v predstavitvi ČHE Avče, bo sistem črpalne hidroelektrarne prispeval k reševanju problematike neugodne strukture proizvodnje električne energije v Sloveniji in omogočal istočasno racionalnejšo izrabo energije v verigi HE na Soči.

ČHE Avče bo v času nizkih cen električne energije (ponoči, ob vikendih), črpala vodo v zgornji akumulacijski bazen, v času visokih cen (dnevne konice) pa proizvajala električno energijo. Elektrarna je opremljena z reverzibilnim agregatom

turbina/črpalka.

Iz akumulacijskega bazena, ki drži 2,17 milijona m³ vode, bo teklo okoli 40 m³ vode na sekundo. To zadostuje za osem ur obratovanja.

Cena električne energije, pridobljene v ČHE, je sedem- do osemkratnik običajne cene energije, praktično celotna proizvodnja pa bo prodana v Italijo. ČHE Avče bo letno proizvedla 426 GWh električne energije.

Izkoristek elektrarne bo 77-odstotni, težavo pri njenem delovanju pa lahko predstavljajo vodne izgube iz akumulacijskega bazena. Bazen so zgradili na

Marko Ranzinger

Padec vode bo omogočal pridobivanje električne energije.

mestu manjše vrtače, urejali pa so ga z nasipanjem materiala, odkopanega pri pripravi drugih objektov elektrarne, in iz Solkanskega kamnoloma. Postelja bazena je narejena iz peska in 10 centimetrske asfaltne obloge. Naklon je okoli 30 odstotkov in stroji, ki so oblogo izdelovali, so bili pri delu pritrjeni na vitle.

Glavni objekti so zgornji akumulacijski bazen, ki je na višini 625 m, 697 metrov dolg dovodni tunel s premerom 3,9 metra, ki povezuje akumulacijski bazen z nadzemnim tlačnim cevovodom, 862 metrov cevovoda, vodostanski jašek, zapornična komora ter strojnični jašek.

Marko Ranzinger je postregel še z obilico podrobnih tehničnih podatkov; nekaj smo jih objavili že v njegovem članku o predstavitvi del pri ČHE Avče v Rudarju 1/2009.

Gradnja ČHE Avče je skoraj končana, 21. julija je predviden suhi zagon elektrarne, v celoti pa naj bi se v elektrodistribucijsko omrežje vključila jeseni.

Prvo polnitev vodovodnega sistema načrtujejo julija, predvideno napolnitev jezera na Kanalskem vrhu pa avgusta, ko bo v prvi fazi izvajanja funkcionalnih preizkusov nujna priključitev na rekonstruirano 110 kV omrežje severno primorske zanke na odseku HE Doblar – Avče. Za začetek poskusnega obratovanja Črpalne hidroelektrarne Avče je ključnega pomena prenova celotnega daljnovoda Divača – Gorica – Doblar, ki ga gradi Elektro Slovenija. Ranzinger je poudaril, da so se v RGP s sodelovanjem pri tem velikem projektu zelo veliko naučili, zanimivo pa je bilo tudi primerjanje načina dela rudarjev in

gradbincev. Posebej je omenil varstvo pri delu, in sicer, da je uporaba zaščitne opreme – čelad, ustrezne obleke in obutve – pri rudarjih povsem samoumevna, medtem ko so bili gradbeni delavci mnogokrat zelo neustrezno opremljeni oziroma slabo zavarovani pred nevarnostmi na gradbišču. Gradnja ČHE Avče je lani terjala tudi dve smrtni žrtvi.

O težkih delovnih razmerah smo se lahko prepričali tudi udeleženci ekskurzije, ko smo se podali v spodnji horizontalni del tunela, v katerem še poteka varjenje cevi. Zaplinjen zrak zaradi varjenja, prah in neprijeten občutek utesnenosti v 3,2 metra veliki cevi so nas spremljali

dobrih 200 metrov v globino hriba.

Ogled ČHE Avče je na nas naredil velik vtis in pogovor o njej ni zamrl niti, ko smo se vozili po čudovitih Goriških Brdih. Potem pa so nas le premagali pogledi na razgibano pokrajino z vinogradi in s sadovnjaki, na s češnjami obložena drevesa. Za tisti konec tedna je bil v Brdih napovedan praznik češenj in po večerji v Dobrovem je z nami na Štajersko odpotovalo kar nekaj kilogramov temno rdečih, sladkih češenj.

Diana Janežič

PORABA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Poraba električne energije je bila v prvih dveh mesecih letos za devet odstotkov manjša kot v enakem obdobju leta 2008. Manjša poraba je posledica manjšega odjema neposrednih odjemalcev, ugotavlja Statistični urad RS.

Neto skupna proizvodnja električne energije se je februarja v primerjavi z januarjem zmanjšala za šest odstotkov, poraba pa za 10 odstotkov. Proizvodnja električne energije v hidroelektrarnah se je zmanjšala za tri odstotke, prav toliko se je zmanjšala proizvodnja v termoelektrarnah, v krški nuklearni pa je bila manjša za 10 odstotkov. Manjši proizvodnji termoelektrične energije je sledila tudi manjša poraba goriv v termoelektrarnah. Tako je bila skupna poraba goriv februarja manjša za osem odstotkov.

Statistiki so februarja zaznali padec oskrbe pri vseh energentih, razen pri kurilnem olju z vsebnostjo žvepla manj kot en odstotek in pri drugih naftnih proizvodih. Oskrbi pri teh dveh spremljanih kategorijah sta se povečali za 34 oz. za 33 odstotkov. Oskrba z utekočinjenim naftnim plinom se je februarja na mesečni ravni znižala za 32 odstotkov, z rjavim premogom in lignitom za 27 odstotkov, s plinskim oljem za 20 odstotkov, z motornim bencinom za osem odstotkov in s petrolejskim gorivom za reaktivne motorje za osem odstotkov.

Aprila letos je Slovenija uvozila 514 GWh električne energije, izvozila pa 541 GWh električne energije. Skupna proizvodnja električne energije na generatorju je znašala 1.003 GWh.

MNOGO VEČ KOT LE DELO S PAPIRJEM

Med programi Divizije SPV – Storitve, proizvodnja, varovanje – v HTZ Velenje je tudi Studio HTZ. Pravijo, da je njihov koncept delo s papirjem, a v tem skopem opisu se skriva zelo zanimiva, pestra in ustvarjalna zgodba.

Vodja Divizije SPV je Stane Čas, vodja Studia HTZ pa David Koren, ki je dejavnost studia tudi predstavil. Kdaj se je vse skupaj začelo, nisva mogla natančno določiti, kajti korenine Studia HTZ so v prvih kopirnih strojih, prav gotovo pa tudi v nekdanji tiskarni, ki je delovala pri Rudniku lignita Velenje.

Neposredni prednik današnjega Studia HTZ je bil Studio za kopiranje in oblikovanje. Ustanovljen je bil v hčerinski družbi HTZ za izvajanje storitev kopiranja in oblikovanja za potrebe Premogovnika Velenje pa tudi zato, ker je bilo izvajanje teh storitev zelo primerno delo za invalide.

Danes so na trgu in na njem s storitvami pridobijo 60 odstotkov prihodka, v Premogovniku Velenje pa 40 odstotkov. Njihovi največji odjemalci storitev so različna podjetja v SAŠA regiji in drugih regijah Slovenije, njihov cilj pa je postati vodilni ponudnik storitev za podjetja v SAŠA in koroški regiji.

Povečevanje prihodkov z eksternih trgov je cilj vseh družb v Skupini Premogovnik

Velenje in to jim v Studiu HTZ uspeva, hkrati pa želijo biti na svojem področju za matično podjetje vodilni.

KOMPLETNE STORITVE

David Koren: »Naša dejavnost zajema storitve od kopiranja, plotanja, tiskanja, oblikovanja, razreza in drugih tehnično/tehnoloških obdelav do prenosa vsebine papirja v elektronsko obliko (CD/DVD, mikrofilm).

Studio HTZ deluje v Velenju na treh lokacijah, in sicer imamo kopirnico na Rudarski cesti in v Šolskem centru Velenje, grafično dejavnost in elektronsko arhiviranje pa na Štrbenkovi cesti v bivših učnih delavnicah ŠCV. V maju smo odprli kopirnico tudi v Žalcu in s tem prvič stopili s svojimi storitvami iz Šaleške doline.

Sicer pa v Studio HTZ ponujamo štiri skupine storitev. Prva je **kopiranje**, kjer nudimo črno-belo in barvno kopiranje, kopiranje in skeniranje načrtov do formata A0 in zlaganje načrtov, tiskanje na digitalnih laserskih strojih, različne

David Koren, vodja Studia HTZ

vezave dokumentov, diplomskih nalog in knjigoveštvo ter dajemo v najem in prodajamo fotokopirne stroje.

V sklopu **grafične dejavnosti** ponujamo grafično oblikovanje, printe večjih formatov na različne medije, kaširanje, tisk na tekstil, razrez iz folije, plastificiranje, okvirjanje slik, izdelavo transparentov in zastav.

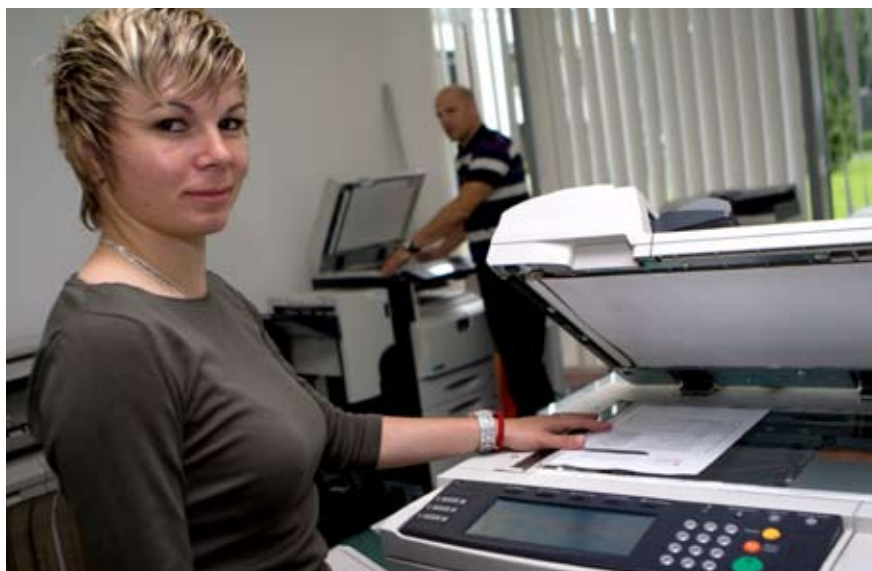
Sem spadajo tudi marketing in oglaševanje na nadcestnih transparentih v Velenju, Celju, Slovenj Gradcu in Mislinji, na Golteh in na jumbo plakatih v Velenju in okolici. Pri nas je mogoče najeti tudi reklamni pano, ki ga tudi izdelamo. V sklopu **dokupnega programa** ponujamo poslovna in promocijska darila ter repromaterial, pri **elektronskem arhiviranju** pa skeniramo poslovno-tehnično dokumentacijo.«

Zaposlenih imajo 22, med njimi je 18 invalidov. Razen na področju grafične dejavnosti so ustrezno kadrovske zasedeni. Poleg ustvarjalnosti in delavnosti

FOTO HANS

Izdelava velikoformatnih transparentov

Studio HTZ je svojo dejavnost začel s kopiranjem

zaposlenih je na njihovem področju zelo pomembno zasledovanje ustrezne opremljenosti s stroji in programsko opremo, ki se zelo hitro posodablja. Ta oprema je draga, vendar pa jih brez posodobljanja opreme lahko konkurenca hitro prehit. Tudi zahteve naročnikov so vedno večje, zahtevnejše.

Na njihovem področju je veliko konkurence, predvsem tako imenovanih hišnih oblikovalcev. Zato se trudijo biti boljši s ceno, kakovostjo storitev, hitro odzivnostjo na povpraševanje ter ponudbo kompletnih storitev.

»Konkurenca je pri našem delu dobrodošla in ne vidimo nevarnosti, da bi lah-

ko izgubljali stranke. Če te že odhajajo od nas, se slej kot prej tudi vračajo, razlog za to pa so naše kvalitetne in hitro opravljene storitve. Zaradi zadovoljstva strank tudi cene v nekaterih primerih ne igrata nobene vloge,« je prepričan Koren.

ŠIRJENJE DEJAVNOSTI

Kot že omenjeno, so v maju odprli kopirnico v Žalcu, v načrtu imajo odpreti svoje enote tudi v nekaterih drugih krajih po Sloveniji. Sicer pa njihove stranke prihajajo s širšega savinjsko-šaleškega območja, tudi s Koroške. Veliko strank

so na zunanjem trgu pridobili preko tako imenovanega kvotnega sistema, saj imajo v svojem programu paleto dejavnosti, ki jih potrebujejo skoraj vsa podjetja. Tudi v tem je njihova prednost pred konkurenco in ta sistem morajo še bolj s pridom izkoristiti.

Ena od teh prednosti je program elektronskega arhiviranja, s katerim se širi po celi Sloveniji. »Studio HTZ je od leta 2007 za elektronsko arhiviranje registriran pri Arhivu Republike Slovenije (programska oprema), ko smo dejavnost začeli izvajati za Premogovnik Velenje. Potem smo se s posredovanjem podjetja Mikrografija počasi širili tudi navzven. Sedaj smo v fazi pridobivanja tako imenovanih notranjih pravil Arhiva Republike Slovenije, s čimer bomo kot zaupanja vreden partner lahko storitev ponujali še širše.

Elektronsko arhiviranje zajema arhiviranje obstoječe poslovno-tehnične dokumentacije, medtem ko v Premogovniku Velenje že uvajamo elektronski arhiv, ki nastaja vsak dan s skeniranjem vhodne pošte. Ta sistem preizkušamo v matičnem podjetju, ker je to zahteven projekt, ki terja dodatno število zaposlenih in dokaj drago opremo.

S to storitvijo za trg bi zelo obogatili našo ponudbo, vendar pa sedanja gospodarska kriza ni naklonjena takšnim projektom. Na drugi strani pa je zanimivo, da opažamo povečanje naročil na področju grafične dejavnosti in kopiranja. V krizi je pač treba povečati oglaševanje in privabljanje strank, zaradi česar se seveda pri nas ne pritožujemo,« je sklenil Koren.

Diana Janežič

SEJEM BIL JE ŽIV

Med 4. in 7. junijem je v Kopru potekal 16. Mednarodno-obrtni sejem Koper 2009. V dvorani Bonifika je sejem obiskalo izjemno število obiskovalcev – ocenjujejo da okrog 25.000. Na sejmu se je na razstavnem prostoru Območne obrtne zbornice Koper predstavilo tudi podjetje HTZ Velenje, ki je s svojim programom AquaVallis navdušilo obiskovalce in med njimi tudi primorske župane (na fotografiji koprski župan Boris Popovič s kozarcem prečiščene vode), ki so z veseljem prisluhnili našemu predstavniku in osebno preizkusili kakovost filtrirane vode. Obiskovalcem smo v času sejma nudili brezplačno svežo pitno vodo.

Upoštevajoč recesijo in posledično s tem težke gospodarske in druge razmere se organizatorji niso nadejali tako velikega števila obiskovalcev, ki so bili s ponudbo razstavljalcev zelo zadovoljni in so sejem zapuščali veselih obrazov. Še več, izkazalo se je, da niso prišli le na ogled, ampak so tudi sklepali posle in nakupovali, kar je najbolj razveselilo razstavljalce, ki se bodo na sejem še vračali.

Sejem je več kot izpolnil pričakovanja tako obiskovalcev kot razstavljalcev, zato v HTZ Velenje predvidevamo, da bomo na sejem prisotni tudi naslednje leto.

Samo Chromy

RGP GRADI TUNEL V SREDIŠČU LJUBLJANE

Družba RGP izvaja dela pri izkopu predora pod Šmartinsko cesto v Ljubljani. Predor bo služil za premostitev meteorne kanalizacije zaradi izgradnje večnamenskega objekta ob železniški progi nasproti železniške postaje v Ljubljani.

Portal tunela s sv. Barbaro

Direktor Premogovnika Velenje s skupino, ki koplje predor pod Šmartinsko cesto.

V ta namen je Kraški Zidar, d. d., razpisal povpraševanje za izdelavo predora pod Šmartinsko cesto. Družba RGP je uspešno kandidirala na razpisu in pridobila posel za izgradnjo premostitvenega predora.

Pri tem sodelujejo tudi strokovnjaki Premogovnika Velenje – projekt za izdelavo predora je nastal v Rudarski projektivi Tehničnih služb, pri delih pa sodelujejo zaposleni iz Priprav.

Predor pod Šmartinsko cesto gradimo v dolžini 60 metrov, njegov premer je 3,2 metra. Izkop tunela poteka po delno nasipnem materialu, ki je sestavljen iz gradbenih odpadkov, na nekaterih mestih tudi iz pepela, žlindre in drobnega savskega proda v stropnem delu predora.

Spodnji del predora je v trdnem konglomeratu. Globina predora je 2,5 metra pod površino terena in poteka pod eno izmed prometnejših štiripasovnih cest v Ljubljani.

Izgradnja predora poteka po klasični rudarski metodi, to so ročni izkop s

pnevmatskimi kladivi ter predhodno varovanje stropa z vgrajenimi IBO sidri in z uporabo armiranega torkret betona. Vse morebitne praznine nad predorom je treba zapolniti s cementno injektirno maso. Za nekontinuirano izvažanje izkopanine uporabljamo mini bager.

V četrtek, 11. junija, je gradbišče obiskal direktor Premogovnika Velenje dr. Milan Medved. Ogledal si je tehnologijo napredovanja ter ureditev delovnega prostora RGP v gradbeni jami objekta. Seznanil se je z zahtevnostjo izvedbe del in se pogovoril z delavci na gradbišču.

Izrazil je svoje navdušenje nad projektom, saj je to dokaz, da lahko velenjski rudarji svoje znanje uspešno uveljavljajo tudi v širšem družbenem okolju.

Tekst in foto Srečko Lednik

Jagros d.o.o., Laše 1b, 3241 Podplat
iJAGER
CENTER VELENJE
www.trgovinejager.com

**ŠIROKA IZBIRA
NIZKE CENE**

SKB

SOCIETE GENERALE GROUP

Čestitamo ob prazniku rudarjev.

Poletje na Golteh

24. junija od 12. do 18. ure — dan odprtih vrat na Golteh, nihalka vozi brezplačno v restavraciji hotela Golte: sprejem gostov in poslovnih partnerjev ter novinarska konferenca ob otvoritvi sezone. Otvoritev z dobrodelnim namenom zbiranja sredstev za materinski dom v Mozirju!

Prostovoljne prispevke bomo za materinski dom bomo zbirali tudi v posebni skrinjici med prireditvami Slovenija hodi na Golteh od 28. junija do 5. julija letos.

SLOVENIJA HODI

GTC Golte vabi:

28. junija ob 10. uri — srečanje krajanov Mozirja, Rečice ob Savinji in Ljubnega pri koči na Treh plotih. Dobrote z žara in zabava z ansamblom Peti as.

30. junij ob 9. uri — orientacijski pohod trojk na poti po Golteh.

1. julij ob 10. uri — pred hotelom Golte: brezplačna predstavitev tehnike nordijske hoje in prvi »nordijski« koraki do Alpskega vrta

2. julij ob 10. uri — pred hotelom Golte vodena tura nordijske hoje po Golteh. Cena: 3 EUR/oseba.

3. julij ob 9. uri — pred hotelom Golte: pohod Golte-Smrekovec-Golte. Cena vodene ture: 6 EUR/odrasli, 3 EUR/otroci (malica vključena).

5. julij ob 10. uri planinskih pohod po novi kulinarčni in razvojni poti na Golteh — v

INFORMACIJE:

- za vse dogodke v okviru programa Slovenija hodi na Golteh
- za Timijeve planinske dogodivščine na Golteh (otroški poletni tabor)
- za hotelske programe: zadihajte na Golteh, s pohodništvom nad kilograma in okrepite telo z nordijsko hojo

Golte d.o.o. | Radegunda 19 c | 3330 Mozirje

Tel.: 03/ 839 12 00 | Fax: 03/ 839 12 18 | GSM: 040 238 976 | E-pošta: marketing@golte.si | Skype: [golteslovenija](https://www.skype.com/name/golteslovenija)

KOLESARSKI VZPON NA GOLTE - 4. julij 2009

Tradicionalni kolesarski vzpon na Golte: START v soboto, 4. julija 2009, ob 9. uri pred Upravnim centrom Mozirje
Prijavo s podatki (ime, priimek, leto roj.) pošljite na marketnig@golte.si ali nas pokličite na 040 238 976.

Ob prijavi do 30. 6. startnina samo 10 EUR, na dan vzpona 15 EUR.

www.golte.si

CENE KROJIO ODLAGANJE ODPADKOV IN NAŠO OKOLJSKO ZAVEST

Premogovnik Velenje je 11-odstotni lastnik podjetja Karbon, ki ima v celoti svoje delovne prostore na območju Skupine Premogovnik Velenje. Zaposluje 24 delavcev, od tega v programu sortiranja in embaliranja odpadkov 16 delavcev iz HTZ Velenje. Leto 2008 so zaključili skladno s pričakovanji in si za letos zastavili delovni načrt v domala enakem obsegu kot lani.

Lani so v Karbonu uvedli program sortiranja in embaliranja odpadnega kartona in plastike.

K temu jih je »prisilila« gospodarska kriza, katere napovedi so zaznali že v jeseni 2008. »Cene sekundarnih surovin so septembra lani padle za 300 enot,« pojasni direktor Karbona **Franci Lenart**. »Odpadno železo, na primer, je imelo lani vrednost 440 enot, letos pa le okoli 150 enot. Počasi se stvari normalizirajo, vendar smo s tem padcem pristali na ravni iz leta 2003.«

Dejavnost Karbona je v določeni meri neposredno povezana s cenami odpadnega železa (razgradnja sekundarnih surovin, zajem odpadnega železa) in s

padcem teh cen je manjši tudi njihov prihodek.

Na poslovanje podjetja že vpliva in bo še bolj, če se bodo neugodni trendi nadaljevali, tudi področje odpadne embalaže. Lani so v Karbonu uvedli program sortiranja in embaliranja odpadnega kartona in plastike. Ob koncu leta so podvojili obseg dejavnosti in uvedli drugo delovno izmeno, ki, mimogrede, za zdaj še deluje, a trendi kažejo, da se bodo masni pretoki teh dveh surovin zmanjšali.

Lenart pravi: »Cene sekundarnih surovin

za embalažo so padle. Proizvajalci embalaže in trgovci stroška embalažnine niso mogli več pokrivati z njihovo ceno, zato so dvignili ceno embalažnine.

Posledice so, da manjši trgovci ne odajajo več embalaže v zbirne centre, ampak jo odlagajo med komunalne odpadke.

Tako so v zbirnih centrih manjše količine odpadne embalaže, kar je v nasprotju z okoljskimi zahtevami, poleg tega je manj surovin za novo embalažo.

Kot dodatek še to, da se zaradi padca cen nafte bolj izplača izdelovati plastič-

no maso za embalažo iz surove nafte kot pa iz odpadne plastike, kar je za okolje katastrofa.«

PRELOMNI 15. JULIJ

Še najmanj ob nakupu v trgovini o teh ozadnjih začetkih neke embalaže in njenem koncu ter ponovnem rojstvu razmišlja potrošnik. Franci Lenart doda, da smo prav prebivalci Šaleške doline premalo vzgojeni za sortiranje odpadkov.

»Do sedaj je bilo ravnanje z odpadki v Šaleški dolini zelo poceni. 15. julija letos pa bomo zaprli odlagališče komunalnih odpadkov v Velenju in se priključili Regijskemu centru za ravnanje z odpadki v Celju.

To bo zagotovo prineslo višje cene komunalnih storitev, kajti v Celju je cena odlaganja komunalnih odpadkov trikrat višja, kot je sedaj v Velenju, pojavili se bodo stroški za sortiranje odpadkov in njihov transport v Celje.

Velenjčani še vedno premalo sortiramo odpadke; imam podatke iz drugih slovenskih krajev, kjer to počnejo bolj vestno. Za dokaz številke: v Velenju je med komunalnimi odpadki takšnih odpadkov, ki mednje ne spadajo, okoli 30 odstotkov, drugje se ta odstotek giblje okoli 15.«

Z zaprtjem komunalne deponije v Velenju pa v Karbonu vidijo svojo priložnost in možnost širitve svoje dejavnosti za druge »proizvajalce« industrijskih odpadkov.

»V celjski regijski center ne bo mogoče odlagati odpadkov, ki prej ne bodo obdelani, sortirani. V Savinjski statistični regiji sta le dve sortirni dvorišči – celjsko in naše.

Skozi naše sortirno dvorišče, kjer delujemo v eni izmeni, lahko pa bi v dveh, gre sedaj 12.000 m³ industrijskih odpadkov na leto ali 1.000 m³ na mesec.

Z Regijskim centrom v Celju smo sklenili dogovor, da bodo sprejeli pri nas obdelane industrijske odpadke.«

»PREMOGOVNIKOVI« ODPADKI

Karbon sedaj opravlja storitve zbiranja in sortiranja industrijskih odpadkov za 10 gospodarskih družb, poleg tega imajo koncesijo za razgradnjo izrabljenih motornih vozil.

V Premogovniku Velenje prevzamejo na dan okoli 50 m³ jamskih odpadkov – to so les, inertni materiali, komunalni odpadki – in do 10 m³ drugih odpadkov na površini. Odpadke ločijo na tiste, ki so primerni za sanacijo ugrezninskega območja, na odpadke, primerne za reciklažo (papir, plastika), in na komunalne odpadke.

Bodoči avtoserviserji med ogledom razstavljenih vozil v Karbonu.

Posebej obravnavajo odpadno železo, saj so pri tem posrednik med predelovalcem in povzročiteljem.

»Za Premogovnik Velenje opravljamo naše storitve skladno z dogovorom, po katerem na ustrezen način poskrbimo za vse odpadke, ki nastanejo v podjetju. To pomeni, da jih zberemo, primerno obdelamo, poskrbimo za snovni tok do predelovalcev in celotno dokumentacijo.

Prepričan sem, da je podjetje z našimi storitvami zadovoljno. V vseh letih, odkar smo izvajalec, ni bilo na naše delo nobene pripombe.

Prav tako nimajo pripomb inšpektorji med rednimi in izrednimi pregledi ter tudi ne zunanji presojevalci ob rednih presojah standardov kakovosti v Premogovniku Velenje,« je zadovoljen Lenart.

IZOBRAŽEVANJE ZA OKOLJE

V Karbonu imajo za oglaševanje svoje dejavnosti zelo omejena sredstva, vedno pa so odprti za seznanjanje s svojim delom in ozaveščanje za ravnanje z okoljem ciljnih skupin. Ena izmed teh so dijaki šol, ki izobražujejo tudi njihove potencialne zaposlene ali uporabnike storitev Karbona.

Med temi skupinami, ki obiščejo Karbon in si ogledajo njegovo dejavnost razgradnje izrabljenih motornih vozil, so bili spomladi tudi dijaki 1. letnika Poklicne in tehnične strojne šole Šolskega centra Velenje, smer avtoserviser.

Ivan Žužel, učitelj praktičnega pouka in strokovno-teoretičnih vsebin, je dejal, da jih je ogled zelo zanimal: »V učnem procesu imamo tudi ogled poteka razgradnje motornih vozil, torej dijaki vi-

dijo, kaj se zgodi z vozilom, ki odsluži svojemu namenu.

Obiske v podjetjih imamo v okviru projektnih tednov. V 1. letniku si ogledamo razgradnjo vozil, v višjih letnikih pa je predviden ogled proizvodnje vozil, servisnih delavnic ali obisk pri izdelovalcih posameznih avtomobilskih delov.«

Žužel je še povedal, da so potrebe po avtoserviserjih na trgu velike, tudi v Velenju. Ta poklic v ŠCV na leto pridobi okoli 20 fantov, vendar jih le okoli 5 potem tudi dela v njem, predvsem zaradi nizkih plač. Ostali nadaljujejo šolanje ali delajo v drugih poklicih.

Za konec je Franci Lenart še dejal, da smo Slovenijo v zadnjih petih letih, odkar imamo koncesionarje za organizirano razgradnjo izrabljenih motornih vozil, dobro očistili starih avtomobilov, ki so nekdaj ležali v gozdovih in grapah. Prva leta so ob spomladanskih čistilnih akcijah v zbirne centre pripeljali tudi po 200 vozil na mesec, sedaj le še dve ali tri.

Diana Janežič

BILI SMO NA AVSTRIJSKEM KOROŠKEM

Člani Kluba upokojencev Premogovnik Velenje smo bili v maju na spomladanskem izletu v zibelki prve slovenske države.

Kljub temu da se je vreme zarotilo proti nam – cel dan je lilo kot iz škafo – in si vsega planiranega nismo mogli ogledati, smo zvečer zadovoljni zapuščali naša avtobusa. Pot nas je vodila po Celovski kotlini, mimo čudovitega Vrbskega jezera, skozi Beljak v Bad Bleiberg na robu Ziljske doline.

Celovška kotlina je okoli 70 km dolg in od 20 do 30 km širok predel v Vzhodnih Alpah. Ugrenjena je med Centralnimi in Južnimi Alpami in se naslanja na Karavanke. Vrbsko jezero je največje jezero na Avstrijskem Koroškem. Leži zahodno od Celovca na nadmorski višini 439 metrov, njegova površina je 19,39 km², dolgo je 16,5 km, široko od 0,5 do 1,35 km, njegova največja globina pa je 82 metrov. Na jezerski obali je več lepih turističnih krajev: Vrba na Koroškem, Počreče, Ribnica, Kriva Vrba, Otok.

Bad Bleiberg je staro rudarsko mesto, ki leži ob slovensko-italijansko-avstrijski tromeji. S pridobivanjem svinca in cinka so v tamkajšnjem rudniku začeli že v 13. stoletju, v 16. stoletju je v rudniku delalo že več kot 500 rudarjev, veliko med njimi je bilo Slovencev. V 17. stoletju so se rudarji iz tega rudnika borili proti Turkom pred Beogradom.

Zmanjšanje potreb po svincu in cinku je povzročilo, da je po 700 letih delovanja, leta 1993, iz jame zapeljal zadnji voziček z rudo. Leta 1989 so odprli prvi del jame kot muzej in zadnja leta ga obišče do 70.000 obiskovalcev na leto.

V rudniku so nas prisrčno sprejeli, saj smo rudarski »kameradi«. Pa ne le v tem, da smo bili obiskovalci iz velenjskega premogovnika, naš in njihov muzej sta sodelovala pri več skupnih projektih, ki jih je sofinancirala Evropska unija. Prijateljstvo se nadaljuje preko vsakoletnih športnih iger rudarskih krajev, ki se jih udeležujejo naši harmonikarji.

Spust po 68 metrov dolgi rudarski drči je bil predvsem za članice pravo adrenalinsko poživilo. Vsi pa smo pazljivo prisluhnili multimedijskim zgodbam v slovenščini in skoznje smo spoznali nastanek Zemlje, delovanje zdravilca Pa-

racelsusa, zdravilnih moči podzemnega sveta in početje alkimistov. V jami so se posebej prilegli Barbarino žganje in zvoki Rudarskega okteta.

V upanju, da nam bo pomagala pregnati dež, smo obiskali še Marijo na Otoku, si ogledali tri sakralne spomenike ter se po izdatni večerji na sončni strani Alp vrnili

proti domu.

Pričakovanja naših udeležencev so bila velika in ob prijavi za izlet smo dva avtobusa napolnili v eni uri. Organizatorji izleta smo veseli, če smo pričakovanja udeležencev izleta izpolnili.

Kristina Zupanc

KLUB UPOKOJENCEV PREMGOVNIK VELENJE ČESTITA VSEM RUDARJEM IN DRUGIM ZAPOSLENIM V SKUPINI PREMGOVNIK VELENJE OB RUDARSKEM PRAZNIKU IN JIM PRI DELU ŽELI »SREČNO«!

AM.MIKLAVC
TEHNIČNI PREGLEDI d.o.o.

STORITVE

- Tehnični pregledi motornih in priklopnih vozil do 3.5 t in traktorjev.
- Registracija vozil za vse upravne enote v Republiki Sloveniji.
- Prijave, objave, spremembe lastništva in podaljšanje registracije vozil.
- Izdaje registrskih tablic in prevzem registrskih tablic v razgradnjo.
- Izdaje prometnih dovoljenj.
- Izdaja tablic in potrdil za preizkusno vožnjo.
- Upravna overitev lastnoročnih podpisov.
- Prevzem vozil v razgradnjo in izdaja potrdila o razgradnji vozila.
- Sklepanje avtomobilskih zavarovanj.
- Ugotavljanje skladnosti vozil za razrede (homologacija):
 - M1 – osebna vozila (uvožena in predelana vozila),
 - L – motorna kolesa (uvožena motorna kolesa),
 - N1 – tovorna vozila do 3.5 t (uvožena tovorna vozila).

ČLANOM KLUBA UPOKOJENCEV PREMGOVNIK VLENJE NUDIMO OB PREDLOŽITVI POTRDILA O PLAČANI ČLANARINI 10 ODSOTKOV POPUSTA PRI TEHNIČNEM PREGLEDU VOZILA IN 10 ODSOTKOV POPUSTA V AVTOPRALNICI MOZIRJE.

Včlanjevanje v društvo AMZS za društvo AMD Zgornje Savinjske doline.
Člani Avtomoto društev pod okriljem AMZ Slovenije lahko pri nas koristite vse članske ugodnosti (popust za tehnični pregled, brezplačna avtovleka, pomoč na cesti ...)

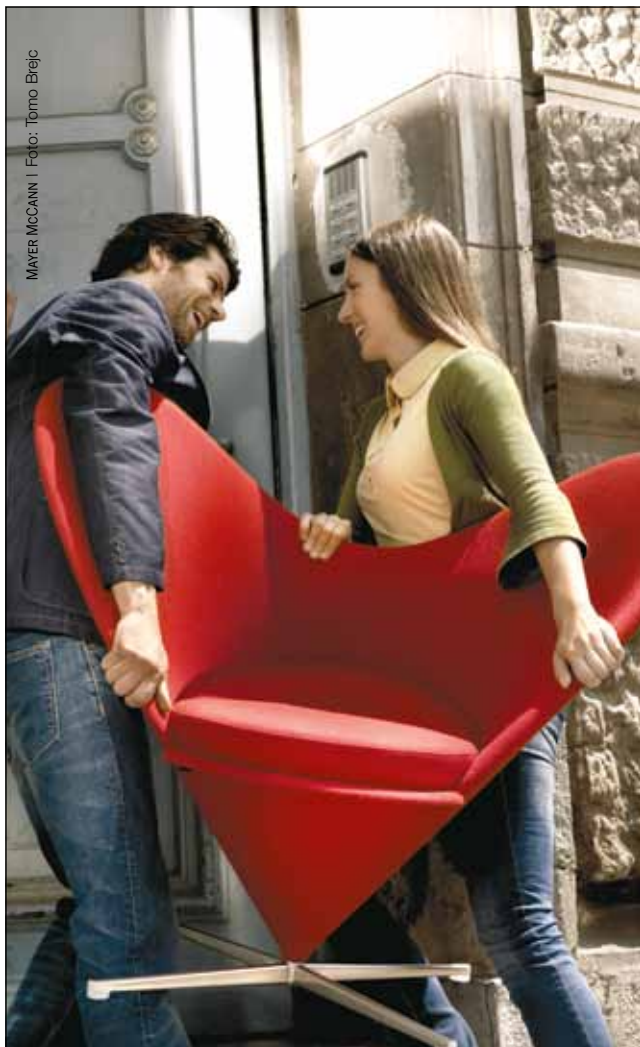
Določene aktivnosti izvajamo tudi na terenu.

**P. E. Nizka, telefon 03 838-8090, fax 03 838-8091,
P. E. Velenje, telefona 03 897-6105, 03 897-6106, fax 03 587-0335,
uradne ure, uradne ure po telefonu in poslovni čas:
od ponedeljka do petka od 8. do 17. ure, sobota od 8. do 12. ure.**

Avtopralnica Mozirje, telefon: 03 838-8090

delovni čas od ponedeljka do petka od 8. do 11.30 in od 12. do 18. ure, nedelja od 8. do 12. ure.

e-mail: miklavc.velenje@gmail.com, ostale novice: <http://www.am-miklavc.com>

MAYER McCANN | Foto: Tomo Brejc

www.skb.si / SKB TEL (01) 471 55 55

Življenje je **timski** šport.

Stanovanjski krediti.

Izberite stanovanjski kredit po vaši meri:

- s spremenljivo ali fiksno obrestno mero do 25 let, tudi za nestranske;
- za različne namene: za hišo, stanovanje, počitniško hišo, garažo, za izplačilo dednega deleža ali izplačilo zakonskemu partnerju ob razvezi, za poplačilo stanovanjskega kredita;
- možnost do 100 % izplačila glede na obliko zavarovanja;
- če zavarujete kredit s hipoteko se lahko pri izračunu kreditne sposobnosti poleg rednih mesečnih prilivov upoštevajo tudi drugi redni mesečni prilivi.

Poslovalnica Velenje, Cankarjeva cesta 2a, tel.: (03) 898 60 70

SKB

SOCIETE GENERALE GROUP

Lepo vas je **videti**.

FOTO HANS

Oktetovci v 30. letu delovanja - od leve: Franc Klinc, Franc Žerdoner, Marko Meža, Maksimiljan Cigale, Boštjan Oštir, Tonček Krajnc, Samo Frankovič, Simon Klinc in Domen Frankovič

KONCERT RUDARSKEGA OKTETA NAVDUŠIL POSLUŠALCE

Stan rudarski, bodi nam pozdravljen;
stan rudarski, to je naša slast,
v znoju vročem in brez sončne luči
delat svoji domovini čast.

Z Rudarsko himno nas je na svojem slavnostnem koncertu ob 30-letnici delovanja v petek, 5. junija, zvečer v Domu kulture Velenje pozdravil Rudarski oktet. Kot je uvodoma na prireditvi povedal direktor Premogovnika Velenje dr. **Milan Medved**, »je leto 2009 zaznamovano s samimi jubileji – 50 let praznuje naše mesto Velenje, 10-letnico delovanja je obeležil Šaleški akademski pevski zbor, 10 let že v podzemlje vabi Muzej premogovništva Slovenije, 9 desetletij bo

konec leta nanizal Pihalni orkester Premogovnika Velenje, s slavnostnim koncertom pa smo zaznamovali 30 let okteta, ki je prvič javno nastopil ob zaključku vaje jamskim reševalcem leta 1979 ter si takrat tudi nadel ime Rudarski oktet«. V treh desetletjih je v oktetu zapelo 36 članov. Domala vsa ta leta je bil duša in gonilna sila okteta Oto Gradišnik. Bil je njegov ustanovitelj, pevec in organizacijski vodja.

SO KNAPJE SKUP ZBRANI

Izjemna volja, predanost in stalno poglabljanje znanja so tisti temelji, na katerih so gradili tako pevovodje kot pevci. Oktet je imel tri umetniške vodje. Prvih šest let je bil vodja Ludvik Glavnik, nato štirinajst let prof. Ciril Vrtačnik, od leta 1999 pa je pevovodja prof. Danica Pirečnik. Ludvik Glavnik je oral ledino, ko je zbral osmerico pevcev, jih naučil brati note, razumeti ter interpretirati besedilo pesmi, slišati sebe in svojega soseda.

Profesor Ciril Vrtačnik je znanje pevcev nadgradil s smislom za razumevanje lepote umetniškega izražanja, imel je pogum učiti ter naučiti pevce izvajati tudi zahtevnejši program in iz velikega števila dobrih pevcev izbrati nepozabne soliste. O izjemni strokovnosti Danice Pirečnik pri zborovskem delu govorijo uradne ocene, ki jih izrekajo različne strokovne žirije doma in v tujini: to so sistematična metoda šolanja zborovskega organizma, skrbna izbira programov, pronicljivo branje glasbenih partitur, pretehtano glasbeno oblikovanje sporočil. Poslušalci in kritično strogi poznavalci so vedno navdušeni nad njeno muzikalnostjo, temperamentom, sugestivnostjo in umetniško močjo, s katero ne obvladuje le pevcev, ampak tudi poslušalce. Tudi tokrat smo bili poslušalci navdušeni nad vrhunsko pripravljenim in izvedenim glasbeno raznolikim koncertom, ki je tako razvnel razpoloženje v dvorani, da pevcev nismo radi spustili z odra, povezovalki programa Diani Janežič pa skoraj nismo pustili do besede. Oktet je v tridesetih letih obogatil in razširil svoj repertoar od stanovske, narodne in umetne, renesančne, čitalniške, romantične, domovinske, sodobne, slovenske in tuje pesmi do črnske duhovne, sakralne in nabožne, narodno-zabavne pesmi in celo popevk. Pevci uspešno in ponosno predstavljajo rudarski stan, naš poklic, našo uniformo in rudarsko mesto, iz katerega je vse izšlo.

PONOSNI NA RUDARSKI STAN

Rudarski oktet je bil leta 1982 registriran kot društvo. Za svojega prvega predsednika je izbral človeka, ki se v petju ni mogel kosati z njimi, je pa pevce pri njihovem delu zelo podpiral, spodbujal – dr. Franca Žerdina, kasnejšega direktorja Premogovnika Velenje, sedaj pa je že 20 let njegov predsednik mag. Marjan Kolenc, glavni tehnični vodja Premogovnika Velenje. Pevci Rudarskega okteta s ponosom nosijo svoje ime ter s pesmijo in z odgovornim odnosom do vaj in nastopanja predstavljajo rudarski stan in Premogovnik Velenje. V tridesetih letih so zbrali skoraj 1.000 nastopov v domovini in tujini, z njimi pa ponesli med ljubitelje zborovskega petja tako ime Premogovnika kot Velenja, rudarskega mesta.

Okrogle obletnice so vedno priložnost za pregled opravljenega dela. V Premogovniku Velenje znamo ceniti trdo delo, vztrajnost in stalno težnjo po še boljših rezultatih, zato je direktor Premogovnika dr. Milan Medved članom Rudarskega okteta in umetniški vodji poklonil spominsko darilo – kipec sv. Barbare, avtorja Viktorja Plestenjaka. Posebno priznanje je prejel tudi mag. Marjan Kolenc, dolgoletni predsednik Rudarskega okteta.

V 30. letu delovanja v Rudarskem oktetu pojejo prva tenorista Boštjan Oštir in Tonček Krajnc, druga tenorista Samo Frankovič in Maksimiljan Cigale, bari-tonista Marko Meža in Simon Klinc ter

basisti Franc Žerdoner, Franc Klinc in Domen Frankovič. Tisti z dolgoletno pevsko kariero so tokrat prejeli Gallusove značke. Sledile so čestitke župana MO Velenje Srečka Meha, župana Šoštanja Darka Meniha in številnih pevskih kolegov, s katerimi so stkali trdne vezi, saj so bili 20 let tudi organizator prireditve Okteti rudarjem, na kateri je zapelo veliko oktetov.

Tako kot je trideset let minilo zelo hitro, je tudi ura in pol jubilejnega koncerta minila prehitro, da bi lahko bilo povedano in zapeto vse, kar bi pevci radi zapeli, poslušalci pa radi slišali. Veselimo se prihodnjega koncerta, do takrat pa imamo na voljo kar štiri nosilce zvoka, na katerih je zabeleženo petje Rudarskega okteta.

Leta 1990 je izšla kaseta »Okteti rudarjem«, leta 1999 zgoščenka »So knapje skup zbrani« in leta 2004 zgoščenka »Tema, luč in pesem«. 30 let petja so obeležili tudi z izdajo četrtega nosilca zvoka – zgoščenke »Velenje, srečno«.

»Rudarski srečno za mesto večno« je z odra Doma kulture zadonel tudi na tem jubilejnem koncertu. Tako so pevci Rudarskega okteta ob spremljavi Pihalnega orkestra Premogovnika Velenje pozdravili vse, ki v našem mestu živimo v upanju, da nam prihodnost daje priložnost za srečo bivanja prav vseh ljudi, in s to pesmijo počastili tudi letošnji jubilej – 50 let Velenja.

Dragica Marinšek

S SPOŠTOVANJEM RUDARJEM

10. junija je Velenje obiskala številna delegacija iz Mestne občine Nova Gorica, ki jo je vodil župan Mirko Brulc. Pred Galerijo Velenje so mestu Velenje ob njegovi 50-letnici predali nenavadno darilo – nasad 1.500 vrtnic, ki jih je iz odpadne plastike izdelal novogoriški umetnik Jure Poša. Ta je zvečer odprl razstavo še v Muzeju premogovništva Slovenije.

Pošev velenjski projekt – Hommage rudarjem – ima v središču zanimanja črno obarvane platenke, ki z mojstrsko obdelavo simbolično predstavljajo premog. Jureta Pošo rudarsko delo umetniško vznemirja. Težko delo v temi, prahu, pod zemljo, kjer lahko iz platenke piješ mineralno vodo, rajši pa bi stopil na svetlo na čik in pivo. Zato pot v muzej obdaja »premog«, muzejski drevored in kopalnico pa zaljšajo plastične kobule hmelja.

Dobro opravljeno delo, kopanje, sveži zrak in pijača – to je za rudarja ekstaza in to je travnik cvetja – umetniška instalacija rož v fluorescentni razsvetljavi v kopalnici muzeja. Vse to lahko podoživite na ogledu razstave do 3. septembra.

NOVE VSEBINE

Ob odprtju razstave so zbrane nagovorili župana MO Velenje Srečko Meh in MO Nove Gorice Mirko Brulc ter direktor Premogovnika Velenje dr. Milan Medved. Župana sta pohvalila dobro sodelovanje med mestoma in omenila vzporednice med najmlajšima slovenskima mestoma, ki sta nastali po drugi svetovni vojni. Nova Gorica je lani praznovala 60. let obstoja, Velenje letos praznuje 50 let.

Dr. Milan Medved pa je potegnil vzporednico med umetnikovim ustvarjanjem iz odpadne plastike in premogom. Medved: »Umetnik s svojimi postavitvami prepričuje javnost, da je odpadki lahko znova uporabi, prav tako pa velenjski premogovnik v zadnjem času prepričuje slovensko javnost, da je premog naša prihodnost, da ga nujno potrebujemo in moramo z njim skrbno ravnati.

In še v nečem smo podobni umetniku, ki se loteva prostorskih instalacij. Velenjski premogovnik je ena sama prostorska instalacija – pod nami je 50 kilometrov jamskih prostorov, v katerem se nahaja najsodobnejša odkopna oprema. To je zahteven

logistični projekt, ki ga rudarji dobro obvladujejo.

Dati odpadku novo vsebino! To smo storili v Šaleški dolini, ki smo jo s svojo dejavnostjo močno preoblikovali, ji naredili tudi škodo, a površine uredili z novo kakovostjo, kar radi pokažemo obiskovalcem in kar radi uporabljajo tudi domačini.«

Po odprtju razstave so si udeleženci v prezivnici muzeja ogledali še predpremiero komedije Petra Rezmanja Knapovska večerja. Hudomušna predstava iz knapovskega vsakdanjika v režiji Karlija Čretnika in izvedbi Gledališča Velenje je gledalce navdušila. Jeseni bo komedija, ki je posvečena 50-letnici Velenja in velenjskim knapom, predstavljena širši javnosti.

Diana Janežič

POT DESETLETJA ODSEVANJA PREMOGOVNIŠKIH VREDNOT

Od 10. junija je v parku Muzeja premogovništva Slovenije postavljena prostorska instalacija stare lesene premogovniške poti iz jamskega dela muzeja, po kateri se je sprehodilo preko 265.000 obiskovalcev našega muzeja. Po tej poti se boste lahko sprehodili tudi Vi in postali del zgodbe, ki traja že več kot 10 let. Idejna zasnova Stojan Špegel, postavitve poti osebje Muzeja premogovništva Slovenije v Velenju

FOTO HANS

Spredaj levo likovna kritičarka Tatjana Pregl Kobe, ob njej Jure Poša

ČLOVEK BREZ DOMA JE KOT ZEMLJA BREZ SEMENA

V Gaberkah je v organizaciji Kulturnice Gaberke na lokaciji nekdanjega gasilskega doma pri kozolcu v nedeljo, 21. junija, potekalo 3. srečanje preseljenih z območja rudarjenja Premogovnika Velenje.

Družabna prireditev je bila namenjena srečanju prebivalcev nekdanjega spodnjega dela Gaberk, Družmirja, Šoštanja, Prelog, Metleč in Pesja, ki so se morali zaradi posledic rudarjenja preseliti v druge kraje, ter širši javnosti. Preseljenke, ki so prišli v velikem številu, in ostale udeležence je uvodoma pozdravil predsednik Kulturnice Gaberke Franc Štehar.

Zbrane je nagovoril tudi direktor Premogovnika Velenje **dr. Milan Medved**: »Danes sem še posebej vesel, saj se bo tisto, kar smo obljubili lani, letos tudi uresničilo. Premogovnik Velenje izpolnjuje svojo obljubo z maketo, ki smo jo na tem prizorišču postavili v spomin vsem tistim preseljenim družinam, ki so morale zaradi posledic rudarjenja zapustiti svoje domačije in se preseliti, ter vsem krajem, ki jih danes ni več.

Verjamem, da je danes tukaj zbranih mnogo spominov, mnogo zgodb, ki bi bili drugačni, če ne bi v naši dolini pred 134 leti pričeli z izkopavanjem premoga. Tudi sam izhajam s tega območja, zato se zelo dobro zavedam, da ni lahko pretrgati dolgoletnih vezi, ki na zemljo veže domačije in celotne generacije.

Premogovnik je tej dolini veliko vzel – temu območju še posebej – toda brez njega bi bila tudi razvoj in razcvet te naše Šaleške doline povsem drugačna.«

Na srečanju, ki so ga s kulturnim programom popestrili Rudarski oktet, Koloda in Gaberški cvet, so si udeleženci lahko ogledali tudi razstavo fotografij nekdanjih vasi in domačij z omenjenih območij. Mnogi obrazi – nekateri so prišli tudi od zelo daleč – so iskali svoje domačije in iz prenekaterih ust je bilo slišati: »Se spomniš, tukaj je pa stala ... Se spomniš, kako smo tukaj ...«

Goste je pozdravil tudi šoštanjski župan **Darko Menih**: »Človek brez doma je kot zemlja brez semena in mislim, da ste tiste družine, ki ste nekdaj živele na tem območju, to krepko občutile, ko ste si morale drugod iskati svoje domove. Odgovorni ljudje v državi se premalo zavedajo, da je bila dolina svojevrstna »žrtev« za potrebe energije.«

Direktor Premogovnika Velenje, velenjski in šoštanjski župan ter direktor Termoelektrarne Šoštanj dr. Uroš Rotnik so odkrili maketo preseljenega področja, kakršno je bilo sredi 60-ih let prejšnjega stoletja.

Župan Mestne občine Velenje **Srečko Meh** je dodal: »Ko sem od organizatorjev dobil povabilo, da se srečanju pridruži tudi velenjska občina s Pesjem in Prelogami, sem ga sprejel, saj je pomembno dobro sodelovanje s sosednjimi občinami.

V Šaleški dolini smo se dogovorili, da bomo še naslednjih 50 let odkopavali premog in pridobivali električno energijo iz njega, hkrati pa smo tudi obljubili, da bomo skupaj popravljali škodo, ki pri tem nastaja, da bomo degradirane površine sanirali, da bomo odpirali nova delovna mesta.

Obenem je pomembno, da to škodo, ki smo jo pred leti povzročili, tudi priznamo.«

Ob koncu uradnega dela so direktor Pre-

mogovnika Velenje, velenjski in šoštanjski župan ter direktor Termoelektrarne Šoštanj dr. Uroš Rotnik odkrili maketo preseljenega področja, kakršno je bilo sredi 60-ih let prejšnjega stoletja, ki jo je v Gaberkah prav za to priložnost postavil Premogovnik Velenje in ob kateri se bodo lahko srečevale tudi prihodnje generacije preseljenih ljudi s tega območja.

Tadeja Mravljak Jegrišnik

PUERTO PRINCESA (5. del)

Pravijo, da je gorati Palawan eden najlepših filipinskih otokov. Ker se nahaja le kakšnih 100 km od Bornea, je po flori in favni bolj podoben temu indonezijskemu otoku kot pa ostalim Filipinom. Množični turizem se ga še ni dotaknil, a ima kljub temu svetovni sloves zaradi številnih otočkov, turkiznega morja, rajskih plaž in skritih lagun, slovi pa tudi po čudovitih potopih, za katere pravijo, da so najboljši na svetu.

Po dobri uri prijetnega leta pristanemo v glavnem mestu Palawana – Puerto Prince-si. To je simpatično mesto, precej bolj čisto kot vse, kar smo videli do sedaj. Promet v mestu se odvija podobno kot v drugih večjih filipinskih mestih, torej kaotično. Edino pravilo, ki ga udeleženci v prometu upoštevajo, je, da ni nobenih pravil. Prednost v križišču ima običajno večje ali močnejše vozilo oziroma tisto, ki najglasneje hupa. Prometni kaos je za evropske pojme nepopisen, a vendar na ulicah skoraj ni nesreč. Javni prevoz z izjemo redkih taksijev večinoma temelji na triciklih, to je motornih kolesih s pokrito prikolico, v kateri se gneteje tri do štiri osebe.

Triciklov naj bi bilo v mestu registriranih preko 4.000, kar je za dnevne potrebe občutno preveč. Zato so mestne oblasti, da bi preprečile preveliko gnečo, sprejele odlok o režimu vožnje po sistemu par-nepar. Na določen dan sme voziti le polovica triciklov, naslednji dan pa druga polovica. Vozil pa ne razlikujejo po številkah registrske tablice, kot je bilo to urejeno za osebnna vozila v nekdanji Jugoslaviji, temveč po barvi. Polovica triciklov je bele barve, polovica pa modre.

Po pristaneku v Puerto Prince-si se odpeljemo v 80 km oddaljeni turistični center Sabang, kjer imamo v enem od turističnih kompleksov rezervirano enotedensko nastanitev. Naše prevozno sredstvo je tokrat jeepney. Toda ta je za razliko od manilskih, ki se od kroma in napisov kar svetijo, videti v precej klavrnem stanju. Zakaj je temu tako, dojamemo že po nekaj prevoženih kilometrih. Cesta, po kateri se peljemo, še najbolj spominja na tankovski poligon, zato vožnja traja kar tri ure in poteka v slogu filma »Ko to tamo pjeva«.

Jeepney se med potjo pokvari, kar pomeni pol ure postanka. A na srečo so filipinski vozniki eni najboljših mehanikov na svetu, tako da se vožnja po otoški »highway« kmalu nadaljuje.

V trdi temi prispemo v Sabang. Naši bungalovi so oddaljeni približno 800 metrov od obale in so tako rekoč na robu džungle. Lastnik kompleksa z eksotičnim imenom

»Nature park resort Bambua« (www.bambua-palawan.com) je po rodu Nemec, poročen s Filipinko. Takšnih zvez je na Filipinih precej, kajti to je edini način, da tujec lahko postane lastnik zemljišča.

Sabang ni bil naključno izbran za zadnji del naše odprave. Na njem je največja naravna znamenitost otoka, to je Nacionalni park Subterranean River, sredi katerega se nahaja jamski sistem z najdaljšo podzemno reko na svetu, ki je plovna v dolžini vsaj 8 km. In ker smo jamarji, si takšno znamenitost pač moramo ogledati.

TURIZEM V SABANGU

Pogled na naše bungalove z okolico je res lep. Zgrajeni so pretežno iz bambusa in ratana. Stojijo na položnem pobočju, ki se zlagoma spušča do manjšega jezera. Med njimi so lepo urejene poti, ki so zvečer osvetljene.

Povsod je polno tropske vegetacije, od banan, ananasa, hibiskusa do orhidej. Na najvišji točki stoji glavno poslopje, ki služi kot recepcija, kuhinja in jedilnica obenem. To ni običajna zgradba, temveč nekakšna pokrita betonska terasa v treh etažah. Najnižje je kuhinja, v ostalih dveh pa jedilnica z dvema večjima mizama za goste. Vmesni prostor s točilnim pultom služi kot recepcija. Žal so objekti, vključno z bungalovi, precej zanemarjeni in kar kličejo po obnovi.

Komaj že čakamo, da vidimo in občutimo tako opevane peščene plaže Palawana, za katere je znani oceanograf Jacques Coustou izjavil, da so med najlepšimi na svetu. Po zajtrku se peš odpravimo do vasi-ce Sabang. Še najbolj spominja na kakšno srednjeveško naselje. Večina zgradb so majhne lesene kolibe, v katerih prebivajo domačini. Prostor med kolibami je praviloma neurejen in zanemaren, povsod pa je polno blata. Vidi se, da tukaj vlada revščina.

Domačini se večinoma ukvarjajo z ribolovom in s kmetovanjem. Prevladuje pridelava riža. Nekateri pa živijo tudi od turizma, ki kljub slabi cestni infrastrukturi vse bolj prodira v te kraje. Ker je sobota in je šole

prost dan, je povsod polno otrok, večina se jih igra kar na cesti. Za igro jim pride prav skoraj vse, od vej, počenih pnevmatik do lupin kokosovih orehov. Tukaj je cesta pravzaprav večnamenski prostor. Čeprav promet niti ni tako redek, domačini cesto s pridom uporabljajo še za marsikaj drugega, denimo za sušenje riža.

Na obali se najprej ustavimo pred velikim panojem, na katerem so navedeni vsi podatki, ki so pomembni za nekoga, ki se prvič znajde tukaj – poleg osnovnih napotkov, kako priti do jame s podzemno reko, tudi informacije, kaj vse je v okolici Sabanga še mogoče videti. Priporočajo ogled gozda mangrov, bližnjega slapa in sprehod skozi džunglo po označenih poteh.

Tik ob obali je turistična pisarna, kjer je mogoče pridobiti dodatne informacije o turistični ponudbi, lahko pa tam kupiš vstopnico za ogled parka s podzemno reko. Do nje je možno priti na dva načina. Najhitrejši in najlažji način je 15-minutna vožnja s tradicionalnim čolnom Bangka. Jama se namreč nahaja na drugi strani zaliva.

Do jame pa je možno priti tudi peš, in sicer po urejenih poteh skozi park. Pot je skozi džunglo dolga 5,5 km. To je v bistvu učna pot, kjer je možno videti praktično vso tropsko floro, ki raste na otoku, z malo sreče pa tudi kakšno žival, denimo opice ali celo kače.

Možnosti za aktivno preživljanje časa je torej na pretek in kar težko se je odločiti, kaj bi človek počel. Mi se za začetek podamo na ogled slapov na drugem koncu zaliva, do kamor je dobro uro hoje. Pri slapovih se zadržimo dolgo, saj nam tuširanje pod njimi v vročem dnevu zelo prija. Pozno popoldan se utrujeni vrnemo v Sabang, kjer si kolegi pred večerjo privoščijo pivo, midva s profesorjem pa raje izbereva osvežilni »coco drink«, to je sok iz svežega kokosovega oreha, ki jih prodajajo na obali. Sok se pije po slamici, ki jo vstavijo v izvrtano luknjo skozi orehovo lupino.

MANGROVE

Zadnji novembrski dnevi so na Palawanu še vedno del mrtve turistične sezone. V

tem obdobju je vreme nestabilno in pogosto dežuje. Turistov je zato malo, ciljni destinaciji večine od njih pa sta svetovno znana plaža El Nido na severu otoka ter otočki arhipelaga Bacuit, ki jih uvrščajo med najlepše tropske otoke sploh.

Na poti do tja se turisti za dan ali dva ustavijo tudi v Sabangu, ki je turistično nekoliko manj razvita destinacija, a zato nič manj zanimiva kot ostale. Tisti, ki se ne potapljajo ali jim ni do ogleda podzemne reke, lahko tukaj do onemoglosti uživajo bodisi v plavanju v čistem morju ali poležavanju na prostranih peščenih plažah, ki jih je toliko, da si skoraj vsak lahko poišče svojo.

Nedelja na Palawanu je oblačna, občasno tudi rahlo dežuje, zato se dopoldan napotimo na voden ogled gozda mangrov. Z vodenjem se ukvarja družinsko podjetje in za vodiča dobimo drobnega fantiča. Na bližnjem pomolu se vkrcamo v dva majhna čolna na vesla. Prvega upravlja naš vodič, drugega pa kar sami. Ogled poteka ob počasni vožnji po mirni reki, fant pa nam poleg veslanja občasno pokaže tudi kakšno zanimivost v gozdu, npr. panj divjih čebel ali termitnjak.

Vožnja po reki poteka tako, kot sicer večinoma potekajo prevozi na Filipinih – počasi in na meji še mogočega. Oba čolna namreč puščata vodo pa še preobteženi smo. Fant občasno še dodatno poskrbi za adrenalinski naboj, ko nalašč zapelje čoln pod drevesa, na katerih se sončijo velike rumeno-črne kače (Mangrove snake), ki so menda zelo strupene.

Ob koncu ogleda prejmemo vsak po eno sadiko mangrove z namenom, da jih posadimo v pesek ob obali. Ko namreč iz teh sadik zrastejo drevesa, se imenujejo po ljudeh, ki so jih posadili. To je pravzaprav pretkana marketinška poteza, kajti mnogi turisti se res čez 5 ali 10 let vrnejo v Sabang preveriti, kako rastejo »njihova« drevesa.

Drevesa mangrov so nenavadna, saj poganjajo korenine iz več metrov visokih vej. Mangrove spadajo med halofite, to je rastline, ki uspevajo na slanih tleh, čeprav jih najdemo tudi na običajni podlagi. Najraje uspevajo prav ob izlivih rek v morja. S svojimi vitkimi debli, ki dosega višino do 30 metrov, in bujno razvejanimi koreninami močno upočasnijo tok reke, zato se tam odlagajo rečne naplavine, ki skupaj z organskimi ostanki dreves tvorijo rodovitno prst, primerno za nasade tropskega sadja. Mangrove niso pomembne samo kot izjemen obalni habitat, kjer živijo mnoge ogrožene živalske vrste. Marsikje ob tropskih obalah najdemo cele gozdove mangrov, ki se zaradi svoje zaščitne funkcije imenujejo tudi tropski poplavni gozd. Tak gozd namreč predstavlja naravno zaščito pred vdorom slane vode na priobalna področja, ki so navadno namenjena kmetij-

Šolski avtobus na tipični filipinski cesti

stvu. Zasolitev teh površin bi lahko imela resne posledice za vrsto gosto poseljenih območij. Zato imajo mangrove tudi na Filipinih velik ekološki in ekonomski pomen in so pod državnim nadzorom, ki spodbuja pogozdovanje s temi zanimivimi drevesi.

ZADNJA JAMA

Po deževni noči se vreme proti jutru stabilizira. Sončen in vroč terek izkoristimo za ogled jame s podzemno reko. Vhod vanjo se bohoti pod mogočno apnenčevo steno, na kateri gnezdiyo male ptice falanganke. S čolnom se peljemo 2 km globoko v notranjost gore, kjer opazujemo kraške pojave, ki jih je ustvarila voda.

Tukaj je resnično precej čudes, ki navdušujejo. Med obilico kapnikov nam vodič kaže vse mogoče podobe, celo golo Sharon Stone pa Jezusa in Marijo. Vsake toliko pa nam na roke kapne tudi kakšen netopirjev ali ptičji kakec, ki je po mnenju vodiča zdrav za kožo. Na koncu skoraj doživimo brodolom, saj je vodič nekoliko preveč »v elementu« in ob nenehnem govorjenju pozabi krmariti čoln, s katerim se potem na enem izmed ovinkov zaletimo v skalo. K sreči jo tako potniki kot čoln odnesemo brez posledic.

PROTI DOMU

Sreda in četrtek sta naša zadnja dneva v Sabangu. Lepo vreme v celoti izkoristimo za sončenje in plavanje, zvečer pa nas čakata pakiranje in tehtanje prtljage. Presenetljivo je po teži ni nič manj kot ob prihodu, čeprav smo že v Jagni veliko opreme podarili Gilu. Ker lahko na letalu prtljaga posameznika tehta le 20 kg, je treba težo nujno zmanjšati na to vrednost. Pozno zvečer nam po dolgotrajnem prizadevanju to le uspe.

V petek zgodaj zjutraj pomahamo Sabangu v slovo in se z jeepneyem odpeljemo

v Puerto Princeso. V prestolnici Palawana prespimo v enem izmed hotelov, drugo jutro pa se ob 8. uri s taksijem odpeljemo na letališče, kjer se znova začenja pot med nebom in zemljo. Ob 10. uri poletimo proti Manili, od tam pa ob 16.30 domov v obratnem vrstnem redu. Najprej 10-urni polet do prestolnice najbogatejše države na svetu, nato še nočni let do Dunaja, kjer pristanemo ob 6. uri. Tu smo že zelo blizu doma, zato napetost v nas in želja po objemu s svojimi najdražjimi naraščata. Ob 10. uri smo spet v zraku in po dobre pol ure leta se kolesa Adriinega Canadiera končno dotaknejo letališke steze na Brniku. Odprava je končana. Ostaja mnogo lepih spominov in doživetij. Doma nas čakata obdelava podatkov in podrobna analiza opravljenega dela. Že sedaj pa jo lahko označim za uspešno. K 45 jamam s prejšnje odprave smo namreč dodali še 25 jam, raziskanih na tokratni odpravi. Kam in kdaj v prihodnje, pa bomo še videli. Morda še enkrat na Filipine.

NAMESTO KONCA

Filipini so med popotniki velikokrat spregledani, a so kljub temu danes zagotovo eden največjih zakladov JV Azije. Največji magnet so poleg prijaznih domačinov, ki govorijo angleško, zagotovo tudi številne naravne znamenitosti, deviške peščene plaže, lagune, koralni grebeni in turkizno morje, petelinji boji pa karaoke in morda še kaj.

Zagotovo zna vsak popotnik, ki je bil na Filipinih, povedati, da domačini in njihova kultura naredijo Filipine enkratne v svetovnem merilu. Kljub revščini večine prebivalstva so Filipinci eden najbolj prijaznih in veselih narodov na svetu. Na splošno so tujci med domačini lepo sprejeti in zato so zagotovo idealna destinacija za potovanje tudi za tiste, ki niso še nikoli potovali.

Slavko Hostnik

TELESNA VADBA – KORISTNA IN VARNA TUDI MED DOPUSTOM

Za krepitev in varovanje zdravja moramo biti telesno dejavni vse življenje, od otroštva do pozne starosti pa tudi preko celega leta. Z redno telesno vadbo izboljšamo naše telesno in duševno počutje, vzdržljivost in odpornost telesa, upočasnimo nastanek in razvoj bolezni ter omilimo simptome kroničnih bolezni. Vplivamo na procese staranja, zmanjšamo občutek utrujenosti in povečamo samozavest.

Telesna vadba mora biti prilagojena našim trenutnim sposobnostim ter času in prostoru, kjer jo izvajamo. Biti mora ravno dovolj intenzivna, da omogoča napredek in izboljšanje funkcionalnih sposobnosti ter nam ne povzroča zapletov.

Klimatske razmere so preko poletja zelo spremenljive, z visokimi temperaturami in žgočim soncem ter nenadnimi ohlaiditvami. Kaj hitro lahko dehidriramo ali pa se pregrejemo in doživimo vročinski udar.

VODA ZA ZDRAVJE

Približno 60 odstotkov človekove telesne teže predstavlja voda. Z njo telo ohlajamo in ga osvežujemo. V njej tečejo tudi vsi fiziološki procesi. Med telesno aktivnostjo narašča telesna temperatura, ki ob prekomernem dvigu ogroža življenje. Z znojenjem odstranjujemo odvečno toploto, s tem pa izgubljam tudi tekočino. Če je ne nadomeščamo, bodo regulacijski mehanizmi moteni, lahko celo odpovejo.

Izguba vode v višini od 1 do 5 odstotkov telesne mase se kaže v glavobolu, žeji, utrujenosti, krčih v mišicah, razdražljivosti, brezvoljnosti, zaspanosti in vrtoglavici. Pri izgubi vode od 6 do 10 odstotkov telesne teže se pričnejo pojavljati halucinacije, močan glavobol, težko dihanje, padec krvnega tlaka, pomanjkanje sline, zožitev krvnih žil in motnje koordinacije hoje.

Izguba vode od 11 do 20 odstotkov telesne teže predstavlja za organizem hud šok, ki prizadene številne organe. Spremeni se obnašanje, pogosto se razvije delirij. Po mišicah okončin in trupa se pojavljajo številni krči, požiranje pa je hudo moteno. Pojavi se naglušnost, puščanje seča pa postane zelo boleče. Koža je izrazito suha, vroča in se prične na površini luščiti. Pojavijo se motnje srčnega ritma, včasih tudi najhujše zastoje srca, kar vodi do sesutja srčnožilnega sistema. Če ni takojšnje ustrezne strokovne pomoči, je takšno stanje za prizadetega usodno.

Izguba telesne teže za 2 odstotka lahko zmanjša posameznikovo telesno zmogljivost tudi do 20 odstotkov. Prav zato je dehidracija tako pomembna, saj omejuje sposobnost za izvajanje napornih vaj in onemogoča dobre rezultate.

Tekočino vnašamo že med izvajanjem telesne aktivnosti, ob zaključku pa poskrbimo, da z izdatnim vnosom nadomestimo vso izgubo. Približno 1 do 2 uri pred načrtovano telesno aktivnostjo zauzijemo od 500 do 600 ml tekočine, 15 minut pred začetkom pa še dodatnih 300 do 450 ml. Ob daljših in intenzivnejših naporih bi morali uživati od 90 do 180 ml tekočine v razmahu 10 do 20 minut. Voda, ohlajena na temperaturo med 8 in 10° C, se hitreje posrka iz črevesja in učinkoviteje zniža telesno temperaturo.

LAHKA OBLAČILA

Nadel si bomo funkcionalna in udobna oblačila, ki morajo biti primerna za izbrano telesno dejavnost in poletni čas. Dobra športna obutev zagotavlja nogam potrebno oporo in blaži udarce ob stiku s tlemi. Biti mora zračna in udobna s prožnim podplatom. Prsti naj imajo spredaj vsaj centimeter prostora, da lahko z njimi prosto migamo.

Na noge bomo nataknili športne nogavice, ki zagotavljajo toplotno zaščito, odvajanje vlage ter nas zaščitijo pred žulji in odrgninami. Stopalni del nogavic je lahko dodatno oblažjen. Izogibali se bomo močne elastike, ki ovira krvni pretok.

Frekvenca srčnega utripa (FSU) in krvni tlak naraščata premo sorazmerno z naraščanjem obremenitve in sta kazalca obremenitve srca. FSU v mirovanju je odvisna od spola, starosti, stanja treniranosti in dednih lastnosti. Nanjo vplivajo intenzivnost in tip telesne vadbe, položaj telesa, temperatura okolice, čas dneva, trenutno zdravstveno stanje, nivo stresa, zaužitje hrane pred vadbo, kajenje in zdravila.

Telesno vadbo bomo izvajali v jutranjih

urah, ko je ozračje še primerno ohlajeno in čisto. Za hojo, tek ali kolesarjenje bomo izbirali poti med drevjem ali ob vodi. Preko dneva si bomo naredili pokrivalo in se ustrezno zaščitili pred sončnimi žarki.

Ob neustreznem izvajanju telesne vadbe lahko pride do nenadnega porasta krvnega tlaka, ki se kaže v glavobolu, neprijetnih občutkih v prsnem košu ali angini pectoris. Če vadbe ne prekinemo, lahko sprožimo tudi srčni infarkt ali možgansko kap. Daljše neustrezno obremenjevanje srca privede do preoblikovanja. Srčna mišica se najprej zadebeli, nato pa razvleče. Postaja vse bolj neučinkovita, kar se kaže v srčnem popuščanju.

Paziti moramo na pravilno obremenjevanje gibalnega aparata. Izbirali bomo ustrezen teren, se primerno oblekli in obuli. Ob padcih se lahko poškodujemo, si polomimo kosti, zvinemo ali izpahneemo sklepe, povzročimo vnetje ovojnic tetiv in celo natrgamo tetive ali mišice.

PRAVILNA VADBA

Pred načrtovanjem telesne vadbe moramo določiti lastno telesno zmogljivost in opredeliti varno območje FSU. Pri aerobni telesni vadbi dosežemo 60 do 80 odstotkov maksimalne FSU. Maksimalni srčni utrip lahko izračunamo po enostavni formuli: ženske: 226 - starost; moški: 220 - starost.

Vadili bomo večkrat na teden, najbolje vsak dan vsaj 45 minut, ob tem pa zaposlili čim več telesnih mišic. Pri 60 do 70 odstotkih maksimalnega FSU bomo regulirali telesno težo in vplivali na oblikovanje telesa, pri 70 do 80 odstotkih maksimalne FSU pa krepili srce in večali zmogljivost.

Telesna vadba naj vsebuje 50 odstotkov vaj za vzdržljivost, 25 odstotkov vaj za moč in 25 odstotkov vaj za gibljivost in elastičnost. Vadili bomo 5 do 7 dni v tednu od 30 do 60 minut. Aerobna vad-

ba je najpomembnejša oblika telesne dejavnosti, saj uporablja velike mišične skupine rok in nog, krepí delovanje srca in obtočil, vpliva na številne presnovne poti, poveča vzdržljivost telesa in izboljša funkcijo imunskega sistema.

Elemente aerobne vadbe vsebujejo različne oblike hoje, kolesarjenje, aerobika, plavanje, ples, tek, smučanje in igre z žogo. Hoja je najenostavnejša in vsem dostopna oblika aerobne vadbe. Vedno mora biti sproščena in umirjena.

Varno telesno vadbo bomo začeli z ogrevanjem in tako preprečili nastanek poškodb. Pretiravanje z intenzivnostjo obremenitve vodi do vrtoglavice, utrujenosti, drgetanja mišic, izgube koordinacije, dušenja ter bolečin v prsih. Zato bomo vadili pametno. Pred, med in po telesni vadbi bomo kontroliral FSU in pazili na simptome.

Ob zaključku telesne vadbe je pomembno ohlajanje, da zmanjšamo mišično napetost, preprečimo nastanek bolečin v mišicah, umirimo srčni utrip in ritem dihanja. Vsaj eno uro pred telesnim napotrom ne bomo uživali hrane.

NORDIJSKA HOJA

Pri nordijski hoji z aktivno uporabo palic zaposlimo zgornji del telesa in napravimo hojo bolj učinkovito. Ob pravilni tehniki hoje uporabimo kar 90 odstotkov mišic. Nordijska hoja krepí dihalni in srčnožilni sistem. Občutno zmanjša ali odpravi bolečine v vratu, ramenih in križu. Vodi k bolj pokončni drži in popravlja vzorec hoje. Povečuje gibljivost sklepov, predvsem hrbtenice. V primerjavi s klasično hojo poveča porabo energije za 20 do 40 odstotkov. Dosežena frekvenca srčnega utripa je do 20 utripov v minuti višja, poraba kisika pa je višja za cca 25 odstotkov.

Nordijska hoja omogoča intenzivnejši trening ne glede na spol, starost in telesno zmogljivost. Fiziološko je veliko bolj učinkovita, kot se to čuti. Redna hoja s palicami vpliva v prvi vrsti na izboljšanje aerobne in mišične vzdržljivosti. Ugodno vpliva tudi na razvoj moči, gibljivosti in koordinacije. Izdatneje učvrsti zadnjico in mišice nog ter trebušne in hrbtne mišice. Skočne in kolenske sklepe, kolke in hrbtenico pa razbremenimo kar za 25 odstotkov.

V HRIBE, NA KOLO ...

Pohodništvo in planinstvo sta zaradi velikih in heterogenih skupin problematična, saj obremenitve ne prilagodimo zmognosti posameznika. Nihanja FSU so prevelika, dodaten problem pa predstavlja tudi nošnja bremena.

Plavanje je kompleksen šport, s katerim

dosežemo harmoničen razvoj in dobro oblikovanje telesa. Primerno je za vse starostne skupine. Hkrati je to športna dejavnost z najmanjšim številom stranskih učinkov. Plavanje je zato primerno tudi za težje ljudi, paraplegike, spastike in ljudi s prirojenim izpahom kolkov. Ob primerno odmerjeni obremenitvi je koristno tudi za rehabilitacijo po poškodbah in pri različnih boleznih.

Plavanje je zelo primeren način vadbe, da se upremo razvoju ateroskleroze, pridobimo na telesni zmogljivosti, okretnosti in vitalnosti, dobro oblikujemo telo in delujemo protistresno. Pol ure plavanja dnevno nam zagotavlja odlično telovadbo vsega telesa. Pogosto presega druge aerobne telovadbe na suhem. Med plavanjem hitreje porablamo kalorije kakor pri hoji, kolesarjenju ali jogingu pa tudi hitreje kot pri ne-aerobnih dejavnostih (smučanje, dvigovanje uteži, tenis).

Bolnikom s sistolično in z diastolično disfunkcijo plavanje odsvetujemo, prav tako bolnikom s srčnim popuščanjem.

Ples je idealna aerobna telesna aktivnost, saj ugodno vpliva na srce in žilje, motorične sposobnosti, gibljivost, ravnotežje, moč in hitrost ter splošno počutje. Z družabnostjo, s telesnim kontaktom, z dinamiko in glasbo blagodejno vpliva na telo in dušo.

Z vajami za moč vzdržujemo moč mišic,

ob tem pa lažje premagujemo vsakodnevne napore ter varujemo sklepe pred poškodbami in obrabo. Vaje za krepitev trebušnih in ledvenih mišic vzdržujejo našo pokončno držo in hojo. Doma lahko delamo počepa, sklece ali vaje z utežmi, v fitnesu pa vadimo na posebnih aparataturah.

Z vajami za gibljivost in elastičnost preprečimo poškodbe zaradi preobremenitve mišic, zmanjšamo bolečine po telesni vadbi in povečamo splošno gibljivost. Izvajamo predklone, kroženje v sklepih ali jogo. Tako aktivni bomo dvakrat do trikrat tedensko po 20 do 30 minut.

Izbrali bomo aerobno dinamičen šport, ki nam je blizu, nas zadovoljuje, sprošča in krepí. Vedno bomo pozorni na odgovor srca in telesa. Svoje želje in pričakovanja bomo uskladili z lastnimi zmognostmi. Prevelika aktivnost nam bo povzročila težave, prenizka pa ne bo prispevala k dvigu telesne zmogljivosti.

Dragi rudarji! Čestitam ob vašem in našem prazniku. Želim vam veliko sreče tam spodaj med črnim zlatom, na praznični dan pa veliko uspešnih skokov, predvsem pa dobrih »kameradov«.

Poskrbite zase, za svoje zdravje, na dopustu si napolnite baterije, iz jame pa se vračajte zdravi in nasmejani. Tako kot moj ati – pred leti. Srečno.

Janez Poles

Rdeči križ Slovenije, Območno združenje Velenje vabi na krvodajalsko akcijo za potrebe Zavoda za transfuzijsko medicino Ljubljana, ki bo potekala v prostorih Restavracije Pod Jakcem (Gorenje), Partizanska cesta 12, Velenje 16. julija od 7. do 15. ure in 17. julija od 7. do 14. ure.

ZAHVALA

OB IZGUBI NAŠEGA DRAGEGA MOŽA, OČETA, DEDKA IN PRADEKA
ANTONA PLEŠNIKA IZ GABERK

SE ISKRENO ZAHVALJUJEMO PREMGOVNIKU VELENJE ZA DAROVANO CVETJE, ČASTNI STRAŽI RUDARJEV, RUDARSKI GODBI IN DRAGU KOLARJU ZA GANJLIVE BESEDE SLOVESNA.

HVALEŽNI VSI NJEGOVI

ZAHVALA

OB IZGUBI MOŽA IN OČETA
OTMARJA MAJHENIČA
SE ISKRENO ZAHVALJUJEMO PREMGOVNIKU VELENJE ZA IZREČENA SOŽALJA IN DAROVANO CVETJE. HVALA DRAGU KOLARJU ZA POSLOVILNE BESEDE TER RUDARSKI GODBI IN ČASTNI STRAŽI ZA SPREMIŠTVO. HVALA SEBASTJANOVIM SODELAVCEM ZA IZREČENA SOŽALJA, DAROVANE SVEČE IN DENARNO POMOČ.

ŽENA MIRA, SINOVI DAVID, SEBASTJAN IN GAŠPER

3. CVIKLOV MEMORIAL

Nogometni klub Rudar Velenje je 6. in 7. junija organiziral 3. Cviklov memorial v spomin na svojega dolgoletnega člana Matjaža Cvikla, reprezentanta Slovenije. Turnirja so se udeležile štiri mladinske ekipe, in sicer poleg domačega moštva še mladinci nogometnih šol NK Maribor, Poli Drave s Ptuja in MIK CM Celja.

V soboto so se v revijalni tekmi najprej pomerili veterani NK Rudar in NK Šmartno. Zmagali so domačini s 3:0. V prvem srečanju tekmovalnega dela sta se pomerili moštvi Poli Drave in Celja. Zaslužno so s 3:0 zmagali Celjani. V drugi polfinalni tekmi so mladinci NK Rudar s 3:1 izgubili z Mariborom. Edini zadetek za NK Rudar je dosegel Aleks Hudobreznik.

V nedeljo so se najprej pomerile nogometašice ŽNK Rudar Škale in ŽNK Ptuj. Z 1:0 so zmagale Škalčanke. Na mladinskem turnirju sta se v tekmi za tretje mesto pomerili ekipe Poli Drave in Rudarja. Srečanje so z 2:1 dobili domači mladinci. Povedli so Ptujčani, nato pa je za domače dvakrat zadel Denis Čirič in potrdil zaslužno zmago za tretje mesto.

V finalu sta se pomerili moštvi Celja in Maribora. V zelo živahni tekmi so imeli bolj izrazite priložnosti Celjani, ki pa jih niso realizirali skoraj do konca tekme, ko jim je uspelo zatresti mariborsko mrežo in z rezultatom 1:0 osvojiti prvo mesto na turnirju.

Ob koncu turnirja so udeleženci prejeli praktične nagrade, najboljše ekipe in posamezniki pa pokale. Iz rok sorodnikov Matjaža Cvikla in uprave NK Rudar

Mladinska ekipa Rudarja

so jih prejeli: najboljši igralec Iztok Močivnik iz MIK CM Celje, najboljši vratar Jasmin Dizdarevič iz MIK CM Celje ter najboljši strelec Denis Čirič iz NK Rudar.

Domačim mladincem Nacetu Janežiču, Luki Verbotnu, Damirju Avdiču, Žigi Jamnikarju, Juretu Obuju in Andreju

Reberniku, ki so zaključili z igranjem v mladinski konkurenci, se je za igranje v barvah NK Rudar zahvalil strokovni vodja NŠ Rudar Franci Oblak in jim zaželel uspešno nogometno pot.

Diana Janežič

ROKOMETAŠI GORENJA OBDARILI SEBE IN VELENJE

Ob 50-letnici Rokometnega kluba Gorenje in mesta Velenje so rokometaši sebi in mestu dali najlepše darilo – postali so državni prvaki in finalisti EHF lige.

Za ljubitelje rokometu in gorenjeve navijače je bil 2. junij praznični dan. Njihovi junaki so skupaj z njimi praznovali v središču Velenja – najprej ob sprejemu pri županu MO Velenje Srečku Mehu, nato pa na veliki zabavi pri Rdeči dvorani.

Srečko Meh je čestital rokometašem in med drugim dejal: »Hvala vsem športni-

kom, ki dosegate odlične rezultate in promovirate ime Velenja in Slovenije v tujini. Velenje je poseglo v Evropo – nogometaši in rokometaši na športnem področju, leta 2012 bomo postali evropska kulturna prestolnica, imamo odlične rezultate na področju izobraževanja, ki jih dijaki in študentje predstavljajo tudi v tujini.«

Rokometaši so se po sprejemu z velikim, odprtim tovornjakom in ob glasbeni spremljavi Fešta Benda odpeljali na krožno vožnjo po Velenju, nato pa so se pridružili množici svojih privrženec pred Rdečo dvorano. Ponovno jih je nagovoril župan in klubu podaril skulpturo Nabiralka zvezd, delo velenjskega ustvarjalca Črta

Valenčaka, ki je prepoznavno protokolarno darilo Mestne občine Velenje in ga župan podarja ob največjih dosežkih na različnih področjih.

Rokometaše sta pozdravila tudi predsednik Rokometnega kluba Gorenje in predsednik Rokometne zveze Slovenije Franjo Bobinac ter podpredsednik kluba dr. Milan Medved. Izrazila sta ponos nad uspehom velenjskih rokometashev in se posebej zahvalila navijačem. »Vaša pomoč in navijanje na tekmah ter izražanje pripadnosti klubu sta lahko vzor navijačem po Evropi,« je med drugim dejal **dr. Milan Medved** in dodal: »V Premogovniku Velenje cenimo trud, delo v težkih razmerah in moštveno sodelovanje. Tako ste letos tekmovali tudi rokometasi Gorenja, zato čestitam igralcem, trenerjem ter strokovnemu in organizacijskemu vodstvu za odlične dosežke.«
dj

KOŠARKARSKI KLUB RAVNE IMA ČETRTO STOLETJE

16. maja so sedanji člani Košarkarskega kluba Ravne in ustanovitelji kluba zaigrali jubilejno prijateljsko tekmo in tako obeležili svoj 25. rojstni dan.

V 25 letih je bilo v Košarkarskem klubu Ravne storjenega veliko; več kot 15 let so igrali v ligi, tako občinski kot tudi medobčinski, 14 let so vsako leto zapored igrali s Savo Kranj, se udeležili več turnirjev, prijateljskih tekem, trojk ... Kot je rekel predsednik kluba Ivan Mevc: »Vseskozi je bilo pestro.«

Tudi 16. maja je bilo zanimivo in dinamično. Prijateljska tekma je bila v telovadnici Podružnične šole Topolšica, kjer potekajo treningi enkrat tedensko od septembra do junija. Tekme so se udeležile tudi soproje članov ter z glasnim spodbujanjem skrbele za motivacijo in zabavo. Četudi je šlo za simbolno jubilejno tekmo, v kateri ni bil pomemben rezultat, so igrali tekmovalno in dobro. Šteli so prijateljsko vzdušje, dobra volja in športni duh.

Predsednik Ivan Mevc je z delovanjem kluba zelo zadovoljen. Kot pravi, gre velika zahvala, da je klub vsa ta leta tako dobro deloval, vsem sponzorjem, v prvi vrsti Premogovniku Velenje, Občini Šoštanj, Krajevni skupnosti Ravne, podjetju Gen 1, Socialnim demokratom Velenje, trgovini Avtošop Podgoršek, Osmici in Gostilni Janez. Sponzorji in donatorji so

omogočili, da se lahko košarkarji tedensko udeležujejo treningov ter financirajo športno opremo in telovadnico. Ob vsakem jubileju so zbrana sredstva klubu omogočila nakup nove opreme. »Vseskozi smo imeli sponzorje in donatorje, ki se jim iskreno zahvaljujem za vso podporo v teh 25 letih. Vsak evro, ki ga dobimo, je več kot dobrodošel,« je še dodal Mevc. Košarka je moštvena športna igra, ki od tekmovalcev zahteva hitrost, telesno

moč, koordinacijo, vzdržljivost in dobre reflekse. Ker sem njihovo tekmo spremljala, si upam trditi, da imajo Ravenčani vse to, tako se za njihovo prihodnost ni bati. Čim več zadetih košev, radodarnih sponzorjev ter donatorjev in, kot si želi predsednik košarkarskega kluba, okrepitev z mladim kadrom, pa bodo košarko v Ravnah še dolgo igrali in klub bo uspešno posloval tudi v prihodnje.

Nastja Stropnik Naveršnik

živila: 03/896-41-30
 tehnika: 03/5896-41-31
 keramika: 03/5896-41-33
 tekstil: 03/5896-41-32
 delovni čas:
 od ponedeljka do sobote od 7:30 - 20:00 ure
 nedelje in prazniki od 8:00 do 12:00 ure

ŠIROKA IZBIRA - NIZKE CENE

tekstil iJAGER

V etaži centra JAGER Velenje

MUSTANG
JEANS

Udobno - praktično obuvanje za prosti čas -
KVALITETNA IZDELAVA!

5,89 € Moški - Ženski - Otroški

Kopalna brisača
 75x150cm, frotir + pliš,
 100% bombaž, z vezanim
 ažurom

15,99 €

tehnika iJAGER

diagonala 94 cm

399 €

TV LCD PROVIEW VF3731B-XB2

2xSCART, digitalni izhod VGA, S-VIDEO, 2x HDMI, teletext, ločljivost
 1366x768, svetilnost 500 cd/m2, kontrast 800:1, OSD meni, format slike
 16:9, 14:3, 4:3, slika v sliki, 4 vrste zvoka.

Barva Jupol, stenska
 bela barva, notranja,
 15 litrov.

19,50 €

Cement NAŠICE, 42,5 N, vreča
 50 kg, primeren za izdelavo
 manjzahtevnih betonov in
 izdelavo estrihov. Pakirano na
 euro paleti in ovito v folijo.

5,69 €

-25%
 POPUST SE
 OBRAČUNA NA
 BLAGAJNI

0,60 €

0,45 €

Opeka modul 6/1 ZAGREB, I. vrsta, dimenzije 19x19x29 cm,
 na paleti 120 komadov, pakirano v PVC foliji.

živila

Alpsko
 mleko,
 3.5%,
 Ljubljanske
 mlekarne,
 1L

0,77 €

Čokolada Milka mlečna, 100g

0,59 €

KUPON

S KATERIM
 VAM NUDIMO

NA KATERIKOLI
 PRALNI PRAŠEK
 IZ NAŠE
 PONUDBE.

[illegible]

JUNIJ 2009 | 43

PREMOGOVNIK VELENJE VABI NA 49. SKOK ČEZ KOŽO V PETEK, 3. JULIJA 2009, OB 18. URI, NA STADION OB JEZERU!

- parada uniformiranih rudarjev – zbor ob 17. uri na Titovem trgu, odhod ob 17.30,
- častni skok bo opravil predsednik Republike Slovenije Danilo Türk, v rudarski stan bo skočilo 58 novincev,
- **družabno srečanje zaposlenih** v družbah Skupine Premogovnik Velenje in **upokojencev** po Skoku čez kožo ob Restavraciji Jezero.

Vsi obiskovalci Skoka čez kožo bodo bloke za pogostitev na družabnem srečanju prejeli ob izhodu iz stadiona.

Praznujte z nami!
Srečno!

PREMOGOVNIK VELENJE ŠE NASLEDNJIH 50 LET

FOTO HANS